

apud in min
 in in in in
 in in in in
 in in in in

in in in in
 in in in in
 in in in in
 in in in in

in in in in
 in in in in
 in in in in
 in in in in

in in in in
 in in in in
 in in in in
 in in in in

in in in in
 in in in in
 in in in in
 in in in in

in in in in
 in in in in
 in in in in
 in in in in

Ortlieb
 Chronicon Wisfaltense

2° Cod. ms. 722^b

Ms. 722^b fol.

65 Lll.

F. C. Schmidt, 1869,

v. Hess Monum. Guelph. p. 165/99

(1093)

1508
1608

VIII
78

HRONICON CIVIS DAM
MONACHI ORTLIEBI VOCATI.

DE ORIGINE, FVNDATIONE,
INAVGYRATIONE: VEL DEDICATIONE:

& Dotatione Canonij & Collegij sacri Quin-
saltensis ad Aquam Duplicem dicti &

positi in Alpibus non procul à Dambo
flumine GERMANIAE celeberrimo &

notissimo: fundati, Anno Christi Salvæ,
totius nostri Millesimo octingentesimo

Nono. VRBANO SECVNDO, ROMANÆ
Arcis p[re]sidente & pontifice max:

Heinrico Quarto Imp: reg:

nunc. à FVNDATO-

RIBVS:

ILLVSTRIBVS & GENEROSIS
IVITHOLDO & CYNONE FRATRIBVS

Germanis Comitibus ab Achalmia: erecti,
confirmati: & feliciter aucti: & ædifi-

cati: publicatū & in lucem editū.

AUCTORE.

M. JACOBO FRISCHLINO POËTA

& HISTORICO WIRTEMBERGICO, CIVE

Bahnigensi: Anno Christi.

Si DEVS pro nobis: ne Mo contra nos erit.

UB München. 20. Oct. 1508.

MDVIII = 1508.

722 6

MDCVIII = 1608 (vide sub fine)

LVSTRISSIMO PRIN.
 AC HEROI FORTISSIMO & AV-
 datissimo D^{no}: D^{no} FRIDERICO D^{uci} WIR-
 tembergico ac Teccio: Comiti Montispeligan-
 dino: D^{no} mittajdenheim & Oberkürz &c.
 possessori oppignorati Ducatus Alanzon:
 & subiacentium Dominiorum & Utriusq;
 CORONAE Regni Galliarum & Angliarum
 EVITI AVRATO &c. Domi-
 no meo clementissimo

Illustri princeps, genere & pietate celebris,
 Wirtembergiaci, Tecciaciq; soli:
 Montispeligan de lomer: princeps Heden hujus Dynasta:
 Oberkürchenfis Turris & Urbis Hec:
 pignore depositi nup TRIMARICE Ducatus
 Fortis Alanzoni nunc Dominator agri:
 Atq; Eques Insignis Gallorum Regis & Angli
 Ordinis Aurati, Dux utriusq; regis.

Hæc lege Caenobij fundamenta prius sacra
 Quod Nomen duplici ducit ab Amne vetus.
 Echus ubi fluxu geminus concurrat in unum
 Alueolum: & duplex unda fit una fluens.
 Hinc Zünifaltensis locus est & dicitur: illic
 Danubij ad ripas defluit unda citas.

DEDICATIO

x Wm. Cui tu princeps veterum de more patronus
 tembergius ADQ VOCATVS ades: cum DVCE & AVSTRIS
 & Duce Au. Fortibus & boni cultu ager, camposq; viventi
 Aruans. Conditus Arboribus: Frugiferisq; satis
 ADVOCATI Piscibus atq; a quib; plenus: pinguiq; ferina
 & patroni Et locus oppletus fortibus virgineis.
 sunt cano. Digna des sedes: & magno principe dignum
 by 2 uis fal. Sine domosq; spectes seu sacra templa domus
 tensis mu. Sane ego si totum conclania principe dignum
 tuis vicibus. Singula carminibus condecorare meis
 Non modo Virgilij sed totum Carmen Ouidij
 Namis caperem: quo satis haec canerem.
 Presertim nuper, quae tota supba Michiel
 Abbas construxit principe digna viro.
 Sed nolo tantas conari laudibus cedros
 Dicere: nunc alijs ista relinquere viris
 Sufficit ut veteres habeamus in Orthe patres
 Cui primi saltem constituere locum.
 Et fundatores comites proceresq; Dilectosq;
 Sanguine progemtos nobiliore viros
 Cui dotatauerant claustrum: claustrumq; locum.
 Auxerunt donis, diuitesq; suis
 Qualiter ostendet presens liber omnia Fratri
 Hoc opus Orthebi reddat aperta satis

PRIMVS.

primus fundamulo ARCIS quæ p[er] h[ic]
 dicitur ACHALM in eiusdem mon-
 tis cacumine iecit: Verum q[uia] vita
 præsens d[omi]ni habere putatur, amitti
 tur. Isdem EGINO medico febris do-
 lore tactus, mortisq[ue] debitum solvere
 paduis Castrum quod cepit edificare
 non potuit confirmare: Cuius Fra-
 ter dr Rüttinga tuus germano
 dignatus glorie virtutis & inchoati
 operis est huius factus. Hic arx iā
 constructa & ad fastigium usq[ue] de-
 m[on]strat deducere iuxta christianum
 morem compulsum sibi accepit uxore[m] ha-
 beris filiam domus nobilissimæ comitis
 Lütthonis ac Williburgæ dr Minnprel-
 gart: s[ed] dr Wälpheinga terra Lü-
 pine ADELHEVDEN nomine so-
 rorem videlicet Hunfridi Rannan-
 tium Archiepiscopi ex diuina ben-
 edictione meruit accipere. Natiq[ue]
 sunt eis exemplo sub propheta
 septem filij & tres filie. NOMINA
 filiorum fuerunt ista: CYNO primor-
 genitus secundus LVITHOLDVS:

Rudolphus
 de Rüttingen
 Aram Achal-
 min absoluit
 & ad fastigium
 duxit: &
 uxorem ha-
 beris Adel-
 heiden Com-
 itissam dr
 Minnprel-
 garto

Septem filij
 Rudolphi de
 Rüttinga
 comitis ab
 Achalm.

LIBER

Tertius EGINO: quartus RUDOLPHVS: quintus HENRICVS: sextus BERENGARIUS septimus WERNHERUS qui postea Straßburgensis Episcopus factus est.

Horum sorores fuerunt Willibrodus, Mactildis adque Beatrix quae postmodum Abbatisa fuit apud Althausen. Cuius cunctis viam coniungere a carnis ingressis duo germani, quod maiores nati fuerunt CUNO & ZVITHO LUDVS soli superstites remanserunt: aut ubi tota simul hereditas est ad eos deuoluta: Do-

CUNO & ZVITHO maiores non innumeros precepti decemque; Data Ebermosynam & ecclesiam una mundana sunt vobis subiecta. Decem Hübner & vnam salicam terram cum dimidia parte ecclesie apud Tagelfringen (vulgo Neuhartsholzingen) ad Hirsungiam. Sancto Petro Apostolo, & ibidem proseruientibus FRATRIBVS tradere decernimus atque sepultura sua locum: illic esse statuimus. Diuino vero iuramento

Tagelfringen (vulgo Neuhartsholzingen) ad Hirsungiam. Sancto Petro Apostolo, & ibidem proseruientibus FRATRIBVS tradere decernimus atque sepultura sua locum: illic esse statuimus. Diuino vero iuramento

PRIMVS

qui rerum suarum partem deuote
disponerebent offere. Postmodum in laudem
communi laudant & quoniam de primitiis substantia
sua sacrificium liturgicos in domino de
iuerunt. Ad ultimum etiam omne
patrimonium suum Holstaniam ipsi
faciebant. Supra quidem gratia preuen
ti tractare ceperunt de suis facultatibus
ET RO. DNO monasterium construere
ad hoc omnem suam hereditatem tra
dere nulli arbitratu esse propriis opibz
confutare: qd super alienum fundamentum
edificare. Sed quia scriptum est.
OMNIA FACEREM CONSIDERABO & post
non premittebat FACTUM: Vel cuiusqz
magis prudenter agas & respice finem
ADHIBERUNT ergo sibi duos Consilia
viri id est: ADALBERTVM Wirtzburgen
sui Antistitem ac Willhelmum Hirsugi
ensem Abbatem quibus aperientes cor
suum quod prius animo gerebant: eoz
consilio & auxilio pariter ad effectum p
ducere gestiebant: Morabatur tunc temporis
memoratus episcopus Albertus cum
Comite LVITHOLDO, quoniam cum alijs
orthodoxis episcopis exilerat Hen
rici. 4. Imperatoris senectia.

CAPIT

Deo con
silio in
extrinsec
canonic
Zuif
Bek
Antist
burgen
Wilhelms Ab
bas Hirsugi
ang.

Interea perquiritur in omni Ditione sua

locus spiritalibus disciplinis aptus & in

ALTENBURG. tunc VICULUS ex voluntate VRBIS ANT

vicinus ad Ni quibus ibi doctrinae ALTENBURG voca

crum positus tunc, qui hodie cum filijs suis hunc mo

ex voluntate nasterio servit eum radices fluvij

urbis cum sta qui dicitur & crevas, lambit. Hic con

reliquia & quibus idcirco indicabatur, quod in cap

RUDERA. tura piscium, pascua pecorum, ac voluntate

Eligitur ad locorum incundus & habetis videbatur: v

locum cum ubi ga montem est locus & agria ad singulos

sed non satis usus ibidem habere negant. Tandem

idoneus iudi in iudicatur locus, quem elegit DUS aut

catur pp. Aqua. scilicet GLORIA ZAVSCANITER CHR

& fontium in de. prater referuntur. Hic de ipso loco prae

scilicet. litor aliqd dicere dignum iudicamus ut

hoc officio decorem domus dei nos diligere

comprobamus. Hic itaq; de quo nobis

primo est locus iuxta fenum sissim

fluvium Danubium est sitis habetis

a meridie in morem aquarum ab

Aquarum vero alpes Rhodanas. Hic

in morem dei serm dicuntur habere

flumen a meridie & captivitatem

sua quod tunc postulant. Consideri

a deo sunt torrentem in Austro

ab Aquarum riuosus & frigidus Alpes.

PRIMVS

qua ille & dixit subito in montem
 in latibz Aquilonis semper insidiatus coru
 stibus bonis. Qui locus in medio valliū
 insitus. cruce effigiem similes ostendit
 capellam locum allos abundare frumēto ppi
 ali; acq; p humilitatis meritum pbeni
 Dominica cruce opprobrium. Nomen autem
 Duplii flumine suscepit cui duplex
 Quisaltaha vocatur: R. b. s. ydron a
 Duplii huius nominis Etymologiam
 traxit quia Duplii doctrina legis &
 gratiae prae manūm invigilantia
 illis Domino servientium. Sed ut con
 dudam de loci huius amantate salubris
 est aere: Jocundus flumine: facundus
 tellure: Arboribz memoris: praeterea
 lapides montibz civeis septis si qualibet
 cedifica construere velis etiam apud
 Copiam illic habebis. Inventa igitur
 tanta loci Congruentia MILIT45 CHR
 Luitoldus & Cuno inhabitatores eig
 loci credere iusserunt Nequod ipsi
 videbantur colere quasi abominations
 Aegyptiorum populum dei eximere
 hoc locum se habitare. Cuius n. societas
 Lucis & tenebrarū? Cuius consensus
 gentium in spiritualibz? Post hoc
 Tullio & Cui
 bonarū nū
 bene in
 ter se con
 gruant

LIBER

conminatis secularibus hominibus de
sacro Beatissimi Mercurii Christi
vota sua reddebant Domino in corpore
An omnis populi eius in alijs domo
Domini.

CAPUT TERTIUM DE patrono & Advocato eligendo.

Hoc quod sibi in me est prout et in alijs
quod dicitur omnibus sacris forniculibus
sanctam Dei Genetricem M. A. R. I. A. M.
semper virginem cui suam largirentur
hereditatem procuraverunt eligere

DIVA
MARIA mater Christi
eligitur pa
trona & ADVOCAT
catrix coram
Dei Quiritul
transis.

quisque cum hoc sit quod sola pro eo
fatis sacris acris legibus sub lege
& sub gratia forniculibus templum dicitur
indutis esse mirum est quod hinc Altitudo
de thalamo Virginitatis uteri sponte
Virginis Ellusiae digna fuerit pro
core C. Hanc est, de qua memo satis digna
quia

quod potest fieri) popularis igitur
ecclesia in eius honore, ab antiquis
poribus dedicata iuxta quam edificat
tis C. ut tunc tempus dictavit) Altitudo
chorum mansuetos, ibidem eos fecit

P R I M U S

intuim manere. Quo ediff in lo
 phigit aulo senala Dns aphora possent
 construere domicia. Hyitur prebitiloi
 Conites Curo videtur & Lutholdus
 in Hainuitate sacra reueria huc ad Conuenty
 ommentes Wilhelmu in the Bugienseng plurimo
 Abbatum cum alijs nallis adeffo rum Religi
 erunt & locum habitaculis & glorie templum
 Domini hic presignauerunt & cetera Maria
 die prescriptis predijs dotaerunt. Quis fulm
 sis.

C A P U T Q V A R T U M D E
 Scriptis Dotis

Hac sunt autem predia & ita sunt Allo
 dia quia supra dictis pie memorie
 Lutholdis Comes cum germano suo
 Cuno de Comite Curo autem Curo
 no deo viuo & vero: Nec non successione
 eig Comitrici Maxico sing Virgini per
 petim a seruis suis possiderenda conu
 lerunt & quia pro se & suis omnibus: pro
 redemptione animarum suarum pro
 spe salutis & incolumitatis sue ad mo
 nastorium Quisfaltense tradiderunt. FRNDA
 PRIMO in hunc 20 CVM in quo Curo TIO MO
 biu nunc est conuictum cum viculis nastory
 & terminis suis, id est, Bach & Brunon
 Stumhart Cumbaci quia adhuc incultu

fuissent & Ecclesie plebis cuius omni dominus
 hunc vel iure quod ipsis aut partibus
 eorum: Eadem est possessa quam ipsi
 ad id tempus Eius Sacerdotes sumptibus
 sumit obtinuerunt, & ipsi ad presens
 tempus: popularis agitur contentus.
 tunc est data quia sumit concepta
 cum morbida tollere: saluosa super
 fide: Atalio & perire vire cum deum
 qua ex tredecim viculis debaculis,
 & contum maceris optimabaculis. ipsi
 locus in diuisione mediocritas in
 domus Werthebergi Fratri eorum
 esset Argentine Episcopus ante paucos
 dies obierat. Idem indifferenter
 eo sumit ipse, & post adhuc indigens
 tribuebat Ecclesiam apud Tiggerfeld
 sitam, cum vicinis & Tributariis locis
 niby, ad illam pertinentibus. Iacobus
 manu communiter Dico sumit & ecclesie
 beatissima Genetrice Marie pro
 poma Virgini dederunt. Et tempore
 quo presens monasterium institueret
 pari voto dixerunt.
 Ista nauis velis aqua sorte diuisis
 mundum diuiserant. Quamobrem in
 differenter ipse sumit tractabant.

Wertherg
 Comes ab
 Achalm Ep
 scopis Arg
 timensis.

PRIMVS

ma dno que pignora singillatim pignora
alia contulit partitione, quae hinc nanbno
tempore tradiderint: faciem quocumque
ad vtrum locum ab ipsis data sunt, vni
quoq; locum retentionis utriusq; donationis
sunt, nos hic subebant.

CAPVT QVINTVM QVOD DNS
Luitoldus Comes ab Achalm
ad hunc locum suum fratre
suo tradiderit

DNS LUITHOLDVS COMES
ab Achalm ad abundantem pauperes Chri
monachos donavit dimidiam villam Tha
erodingen appellatam ad hunc finem Ge
monius autem. Hec in optimo terro
solo sita, pignora 12. acit eo amplius
habas, solummodo in agris arationis elicitur
comprehendere. Dedit etiam prout satis
bona & super omnem villam usum totig
legitimi iuris dimidiam duo remora
duo malpudina: dimidiam partem ecclesie
non eadem villa: Nec non ecclesiam sancti
Blasii hunc procul a villa Thero dinge
remotam. C. nostro tempore dissipatam
& destructam vulgo das Blasii Bad od D
Blasii: Bery gemmat integrum ad
has duas Basilicas videlicet illas
partes

Thero
dingen
vulgo
Dremding
Bij Tübing

Sanct.
Blasii
Künz
abgebr
ano 1534

LIBER

partes, quae nostri sunt iuris pertinent
 vnum vnum cum quibuslibet. & quod
 quatuor apud Thurodingen pertinent
 tunc iacere. Sed apud Wyllon villam
 quia illa dignoscitur esse omnium
 20. Huiusmodi poterunt fore. Item
 dedit villam, quam dicitur Vndingen
 dimidiam. 21. huiusmodi tenentur in
 vis frugiferis ac pratis occupantur.
 In silvis vero & pascuis pecoribus plus
 50. spacium extenduntur. Vnaque
 in loco eodem subornam de his duobus
 praeiis charta. Vnde quidam in me
 no nostras quam hic subiungenda
 asserimus

TRANSSCRIPTUM ANTICAE chartae

Notum sit omnibus tam futuris quam
 praesentibus qui ueritate percipiant
 instantem & pro nihilo habendam
 rimoriam, quam habent fratres de
 Möringen pro praedicto Thurodingen
 gotte & Vndingen quod quia a pro
 genitoribus suis quondam in propriis
 factis habitum sit iure hereditario
 suam esse affirmant. Unde eo in
 iure quod ablatum sit sibi asserimus

Möringen
 Thurodingen
 & Vndingen

PRIMVS

dūc sus cūctas pcedij possessor
 quēruntur. Hoc autem modo hoc ordine
 cūctis hūc usq ad pcedens dūcunt
 tempore CVNRADI IMPERATORIS
 HEINRICI sui successoris eig in
 Regno: AVIA eorūdem FRATRUM
 consilio & effluū auctoritatem suam
 missa in Longobardiam legitime illam
 tradita est marito. INTERIM Frater
 eig domi solitus paralytica infirmitate
 per compagem numerorum resoluens
 servitium, quod tunc temporis sui iuris
 erat, absq omni contradictione tradidit
 propriam Rudolpho Comiti de
 Achatin, tūc quia infirmitate de
 solutus: tūc quia consanguinitate
 ei erat coniunctus: Ea tacita parti
 cione ut sibi quo ad ipsos videret in
 loco filij necessarii vite suppositaret;
 postea vero longo temporis intervallo
 transacto predicta soror eig contrampla
 cūc legitime erat sociata marito & don
 Longobardia reuertens pcedij supra
 dictam quasi iniuste sibi ablatam a
 Rudolpho repetijt: Cūq quia mari
 talem constitutum accepit etiam in va
 luerit tunc pcedit. predicta cūctis
 RUDOLPHVS licet posset obtinere

Rudolphus
 Comes ab
 Achatin.

rationis revivere si vultat misericordia &
 tanto magis super eam. Tradidit ei
 predium quod habuit apud Himinhusen
 & 5. hubas in Vndingen ad compendium
 daci eiuslibet iniustam quorundam in
 pro hac re & amicis fidei redintegrare
 dum & proprio consilio autem ante omnia
 affirmamus ut de cetero propter se
 daret. Hi ita sub testimonio pluri
 morum a se rite peractis idem quod
 a predicto Fratre eiusdem monasterii
 recepit: postea nullo reproposito in
 quovis colloquio ducere aut concurre
 in proprietate retinuit. Fidei & suis
 valuit nemine refragante in hunc
 ditatem: Similiter etiam ipsi pro
 tum vite sua tempus nullo reproposito
 retinuit tandem hunc monasterium
 per primo adhaerentem tradidit. Me
 moratus Conventus LUTHERANUS trad
 dit etiam nobis ALTENBURG. vid
 cum noster tam totam capellam integram cum
 vno monachino quod in pratis &
 aratibus agris ferri 27 hubas cre
 ditur esse exceptis duntaxat silis
 & pascuis. Dedit quoque dimidium par
 tium auctae apud Ohnsfridingen (n
 vultu offer- hodie offertingen) cum 4. hubis optimis
 tingen am
 Neuffer.

PRIMVS.

bonum positis: Et apud Xucunthuse omnia
 mansus: item apud TVZZELINGEN
 hodie Dusslingen) omnia mansus ac
 quibus in min Wylasso duas hibas, quas
 postea commutauimus cum duabus habs
 apud Stabauhale positis. Item apud
 Strup & Birch. X. mansus tria neuchubina
 suis Hufen quia postea sunt in CONCAM
 Eid. Rudolpho de Rutehagen & Wiminis
 huius: Item iuxta Curientem ciuitatem
 quas tunc pastorem in villa quae Lupinus
 appellatur Wilffelingen & vna mansus
 cum terram cum omnibus quae ibi
 vel apud Flascenis vicula habent
 habuerat in arboribus: in agris: in vi
 reis: in pratis: in pascuis vberissimis
 quas in loco terrae illius Alpes vocant
 & drimas q. proueniunt ex tribus Hufis
 quas parentes eius ad Cellum S. Galli tra
 diderunt Cuius traditionis chartam hanc
 persolacissimum conscriptum hic scribere vo
 auimus pauca quaedam verba per barbarismum
 vitantes: quae dum verum sunt in vniuersum
 simpliciter ponentes.

IN CHRISTO NOBIS REGRANTE
 Henrico 4. Imperatore anno Regni
 eius 36: Ego LUITHOLDVS Comes in
 manu

LIBER

Solatio &
fundatio
Cenobij.

Vicinus ad
Campos

Meroaldus
scriba &
Notarius
chartae
fuit.

meam ADVOCATI mei VICTORIS do-
no donatum volo omni fidei pre-
quod habeo in Vico Lupina in solis:
in Alpibus: in Vineis: in agris: in
pratis: in Alpibus: in Arvis: in silvis
in herba: in foliis: in Vinitoribus ad
cellam S. marie Trinitatis scilicet
omnes tres partes & quicquid habeo in
Comitatu Rudolpho Comitis. Tinaliter
autem no cuiuslibet pertinet & recipit
Abbas VL RICE cum manu Adalberti
fui Tjberij tractata est haec
charta in Vico ad Campos: in Monte
S. Maio cuius testis fuit Grego Vela-
vici: OTTHO Tjberij: Adalbertus
Brünnigius: Vjaldus: Ego quicquid
Ludolphus testis & c. alij. Si quis
hanc chartam rumpere adierit:
INCURRAT IRAM SANCTE TRI-
NITATIS & SANCTE MARIE:
& solvat duplum quod charta ista
continet & ad Tindres. 20. libras
auri reddat: Et ego Meroaldus cha-
tamen scripsi: Is domus christi fessu miles
& cultor LVITHOLDVS quicquid idem in
Alfaria cum Fratribus suis habebat p diu

PRIMVS.

in Ebrsheim erat vocabulum quod post obitum
 fratrum suorum accipiebat ad monasterium
 inferre sed ga cingulum militare nunc
 suum amore tunc pro corporali deponere
 atque virtutibus secundum leges sancti no-
 tituit hac hereditas suis inferre. Quo
 iura vero sapientissimus in concilio fuit
 de consilio ad hoc dedit, quatenus ne
 monasterium aliquid inde posset habere
 commodum. Quod cum legem à mona-
 chis fuisse remota. Tunc quod
 terminum violentia nobis esset oblatum
 Wernher Comiti Gröningensi de Wirtine
 hunc filioscitur sororis eius Williburga
 Gröningens
 & Wirtine
 ducem ducit hunc hereditas fuit
 possit vendicare per Henricum V. Imp:
 in usum nostrum fuit est redactum
 premonstrato Wernher Comiti omibz
 modis fuit diximus annuente atqz
 faciente & manu ipsius Wernheri
 prefato hoc deditur Cesari pro. 80
 marchis Argenti: De qua pecunia. 20.
 marchas postea deditur Sophie Coniugi
 CONRADI de Huberis bene (ut est
 Habspurg) quia cum genitorem esset
 uxor Eginonis Frabris Luitkele. Comi-
 tis idem pradium deditur ab eodem
 Eginone

LIBER

Eginonno vris suo sibi tradidit. Cum
rei veritatem tamen si forent aliter se
habere: tamen locum daretur infamie
supra dictam pecuniam appendimus.

Has ergo 40 marchas, quia veniant
sunt a Lutholdo comite vel potius
a Wernbero comite de Aringeris diei

ing nobis esse collatas. Idem Lutholdus
dedit nobis ad Siggontingen
2. mansus & duo pomeria. Item

brus mansus ad phullingen dedit
& bonum pratum magnam in eadem
villa Aschach dicta apud Stuben the

le: mihelming dedit unum mansum
quoniam ei doming Gebhardus Hirsou

giensis nobis hoc pacto dedit ut
ipso Lutholdus abdicaret quod in

ris, qui vocatur ESSINGEN (.

Nunc Essingen) potius habere
hic enim eis sibi Williburge

matrui Wernheri comitis ex parte
traditione in sortem dedit.

quoniam viculum idem postea Wern
herus ad Hirsou iam tradidit.

Hec sunt pradia, quae tradita sunt
nostre

Siggontingen
by Ruit
Lingen
phullingen

Gebhardus
Abbas Hir.
Saugimur
in iung locu
successit
no comit
de Wirtine
bere.

ESSINGEN
hodie Eschin
gan in
Suff by
Gerningen

PRIMVS

nostre memorie per Luitboldum
Comitem ad Zünifalensem locum
collata cuius traditiones quam multis
fratris CUNONIS quia ipso principa-
liter ac specialiter optulit auctor
cellae FUNDATIONIS

CAPVT SEXTVM QVOD
DNS CUNO COMES DE
suo tradiderit.

HIS igitur prelibatis, quae pie memo-
rie DNS LVITHOLDVS COMES,
Dinae Dei Genetrici Mariae semper
virginis: nec non in Zünifalensi
cenobio sibi familiaribus simul cum ger-
mano suo, GIVAE inhiolentem recordatio-
nis CRONAE COMITE tradidit: vel
quae de sua substantia specialiter ad-
iecit, nunc ad ea commemoranda conuer-
timur, quae Frater eius videlicet isdem
CUNO de suis facultatibus proprie & sin-
gillatim absque germano suo tradidisse
recolitur: absque his, quae ut diximus con-
corditer hinc monasterio contulit,
haec quae subiungimus fideliter sup-

LIBER

addere christi mites CVXO ac rari
PRIMUM igitur memorare consuevit
quod videtur in donis suis precipue

Nuambrum
vulgo
fuit in
Wingere
Habl.

scilicet ~~Mu~~ in hunc C. vulgo mon
fuit in Wingere od vudro H
gelegen.) quo loco castra quae ha
bit cum vicino monte q Colberg

COLBERG diuina nobis tradidit, quae terra
nobis est terra R. promissionis.

TERRA FRUCTIFERA FERTILIS

Commodum
& descriptio
loci

vinis: terra panum & vinearum fer
TERRA mollis, Oliuarum & Nucum

plenissima: Terra inquam haec

est ~~Sabiana~~ Arene: capiendis q q

piscibus munda: flumine Hermo
C. vulgo die Exmbr.) fecunda terra

arboribus memerosa & vineis uberrima

Hic est MONS & COLLIS (id est

COLBERG) de quo multi testantur

quod parric in omni Romano Imp
rio tantis usibus aptum, nullum

vidissent: AREOLAM & cum parric
rio dicam MONS est COAGULA

TRIS: MONS PINGUIS: in quo m
bis unam Sabianam terra tradidit.

Mons Collis
Kolberg
Etyologia
Nominis

Regionis &
loci descriptio

PRIMVS

cum memorijs ac viris eundem
montem cingentibus & duo praece ver-
sus Nūūinhusen ad radices ipsius
montis iacentia & cuncta bene pila
quae ad cultumque vinearum fuerunt
deputata ad Nūūinhusen suam hinc
viam dedit salicam terram & vineam
mausum & vnum moshulimund & his
totum eiusdem vici legitimum ac
duo memora: quorum in ista sunt voca-
bula Stubi chabre & Kachindusam.

Kachindusam
& Stubi chabre

OMNIA igitur quae ad Nūūinhusen
sui aut colbre habuit, donavit
universis ad proprietatibus siue
in agris, viris: pratis: memorijs
pascuis Ays aquarum dicitur situm
omnibus graminea ac saliosa sup-
ficie. Bo. manus possunt esse. Si-
cut diligentissimae inspectionibus a
nobis investigata sunt exemplis his
quae vel emptionibus in ius nostrum
pervenit & quae christus eius primo
dum in eodem loco super adhiberunt,
quae post a nobis commemoranda
in suis locis erant. Et his nonnulla
ad huc fuerunt infructifera, maxime

locum marta
& infructifera
ra

LIBER

super montem posita: Verum postq[ue] se-
c[um] Dei hoc in loco ~~et~~ no[n] dixerunt
arbores interficiendas suadere: sp[eci]-
mata extirpare ceperunt & sylva
ticam terram reddiderunt terram
fertilissimam: & edificaverunt domos
& habitacula hiemale habitatione
v[est]ib[us] opportuna & semina erant ag-
ros & pluviae erant vineas & D[omi]n[us]
benedixit eis & multiplicati sunt
vitis ex truxerunt sibi piscina
aquae: d[omi]n[us] contulerunt ligna
pomifera: multi fraxum arborum
excoluerunt hortos in sylva ligni
vitis germinantium: ecclesiam q[ue]
v[est]ri fundaverunt, quae in ho-
re Apostolorum d[omi]n[us] d[omi]n[us] d[omi]n[us]
deceperunt ad quod v[est]ri v[est]ri v[est]ri
12. Carradas vini omni labore

Benedictio v[est]ri suo ex p[ro]p[ri]o vix se accepturos p[ro]-
sperat p[ro]p[ri]o v[est]ri v[est]ri v[est]ri: sed D[omi]n[us] h[ab]uit alit[er]
& ex p[ro]p[ri]o v[est]ri quae p[ro]p[ri]o v[est]ri p[ro]p[ri]o v[est]ri. C[um]
nom[ine] nostru[m] & ecclesiam Sancti Michaelis Arch[an]-
geli & S. Nicolai Episcopi: Sancti
Benedicti Confessoris dedicari vo-
luit & monasterium v[est]ri quod n[un]c
d[omi]n[us]

PRIMVS.

dum prae diximus in creditu loco contra
 ppm omnium multiplicauit. Nos
 aliquando triginta: nouimus 40
 vel .50. Carradas vini proferre
 vltas numerati loci. De quibus
 tres partium ducimus. prima
 parochianis clericis: spectanda ad
 solutionem Fratrum Barbadorum
 q ad excolendam vineas 12: vel
 eo amplius cum duobus vel tribus
 Monachis illis duxitatis sunt. Tertia
 loci nostri Elms neofymatio ad sus-
 tentationem pauperum & peregrinorum
 propter hoc quod singulis annis
 de Colbre magis pro charitate
 q de debito de optimis frugibus
 terre nobis impenditur a Fratribus
 miserantibus a nobis de viciis in
 sem introdimus amplius q diuini
 modij purissimi tritici. Idem
 CVRO COALES dedit nobis in pago
 Dirigunt iuxta Wülfflingen
 Castellum suum vnam acetam pro
 redpiantur & integro in villa Buch
 cognominata

30 aut 40
 Carradae
 vini.

Elms
 fyma

Dirigunt
 bij Wülff-
 lingen.

PRIMVS

ibi specialiter hereditatem instituerunt in
hisq; locum hunc inchoantibus perpetualliter
possidenda contulerunt, necnon taliter crya
heredes suos disponere saluerunt, neq;
eorum ipsis defunctis ullum potestatem
habeat ullam contra decessum in hoc testamento
vel in eius bona ullumq; hereditario iure
posset exerceere

CAPITULUM SEPTIMUM QVARTUM
TER. Wernherum Comitem de

Gromingen & Wirtimberg ab
hereditate huius hereditatis
suis repulerunt.

TAC3 huius tri accehrandi gratia
cum quibusdam optimatibus Regni Lon- Bismph-
nerrunt apud Bismphingen ingen op-
praefati duo germani, ubi Wernher pudum.
Comites de Gromingen filii Williberti
heredis eorum, qui praeteritis Consen
sibus illorum praedicti hereditaria
eius magis videbatur succedere. Cum
huius concurrens pontanna voluntate &
abq; omni refragratione se abdicavit
ab hoc testamento & ab omnibus praedictis
a supra nominatis patronis ei de huius
tis suis nuncq; hereditario iure, vel
ulla Tyrannide hoc irritum factum
fore iuravit reliquis eorum allatis iure
iurando per manum Othonis sui clientis
Gregarij.

Gregorius scilicet multis...

Thessingen
Comiti Wirten
burgio Wern

...idem Wernber...
...dimidiam ecclesie partem
...Tessingen & eandem villam de
...in qua parentes eorum sedem
...in hereditate suam statuerunt, & ubi frequentius cum

Sepultura Rū
dolphus Comitis
ab Achalm in

...ubi etiam pater ipsorum RUDOLPHUS
...ab Achalm in cum duobus parvulis suis
...Fratribus HUNTRIDO videlicet & B...
...Vengario sepultus qui quiescebat: quorum
...corpora monasterio iam constructo
...inde translata in Capitolio nostro dig
...na cum veneratione sunt huiusmodi

Mozingen
Comiti Wiri
tomburgio
Werthoro

...Ad hoc quodam fructu duntaxat dimittit
...partem villam, quae MEZINGEN di
...citur cum dimidia parte ecclesie nec
...non dimidiam ecclesie partem apud
...ENZINGEN cum bona salica terra
...in eadem villa: insuper prout cunctis
...Apparitores & milites suos cum ex
...lo suo Achalm in dedit, quod effe
...in hodiernum diem servitum in duas por
...tionem esse discretum: quorum unam
...maiorem videlicet Rudolphus de Rūte
...singen pater eorum: alteram id est mi
...norem LUITHOLDVS comes a funda
...mentis construxit. Hanc omnia laici
...tissimi famuli christi cum fecerunt in

Achalm est
ut p duplex
minor est
villinosa.

1211 MVS
 alantone: quatuor ipsum Wombom
 de reliquias heredes suas ab his ut
 dixerit loci repellerent Appellatione.
 pro diti factum est in prefata villa
 diemphringa cuius rei testes sunt
 sunt subscripti. 1. Burchardus de Witen
 lingen. 2. CONRADVS de Wirtimbert
 3. Eberhardus de MEZINGEN. 4. Drut
 5. Marguardus de de Wirtimber
 6. Sigobertus de Remmings
 7. Rüdolphus de Rütchingen
 8. GABINO de phillingen. 9. Wern
 10. Frater eig de Mezing
 11. & 12. Volmurg & Rüdolphus Frater
 de Berenthusen ad campos Wittenfelden
 13. Wernher de Zinderff &c.
 GIVR Wernher Comes de Gröningen ingen
 & Wirtimbert: Conradi Fihig non solum
 me pollicitus est, quoad vixit inuola
 titus cuncto diuit: sed etiam omnia
 quae milites sui, qui ei traditione
 huiusmodi in imperatorem venerunt
 donare nobis voluerunt libenter
 concessit & sicut ab eis relatum. 50
 Marchas argenti per Henricum Imp. Schlait
 nobis acquisivit. Quamobrem MELO
 RIA eig non reliquit honor a nobis
 in seculum scilicet & honorem eig regibus
 a Generatione in Generationem.

LIBER

CAPYT OCTAVVM QVA

caussa sit quod illa duo praedicta
diu Dietheriskoien & Bück
ad praesens non habeamus

Verum quod causa fuerit quod illa
duo bona & magna praedia BUCH
Widelicet & Dietheriskoien quae
huic loco tradita supra retulimus
in praesentiarum non habeamus
NOTITIA cumatorum praedictorum
raunim: DNO LYNOHE COMITE
ex hac loco migrante cum fratre
eius solus esset super fratre alio harri
tas domus fratris eius & omnia
fratrum suorum ad huic solam
demonisset: Conueniunt ad eum duo

Burcardus & Otto Comites
ab Hore
bure filij Mach
tildis ab Hen
= alm.
Ottho filij sororis eius Machtildis de
Horebure: & negauerunt eum ne sentio
remittens parentum suorum patrimonium
primarentur: Quibus tametsi nulla pars
pro consuetudinariis legibus obueniet,
propter quibus ex materna dote dimittit
pars villae, quae WITTLICHEN no
minatur & optima curtis, quae iuxta
Herrzinach.
Rhenum HERZINACH nomine,
Binichshu penes nos est villa BINICHSHUSEN

PRIMVS.

et hereditatem donatus est. tamen
 et ræditiq; Luitboldus Comes eorū Auāci
 sapienti vsus consilio pariterq; consi
 derans, quod scriptum est, redimunt
 tempus: quoniam dies mali sūt. &c.
 VM Consentia atq; consensu Noggeri
 abbat. omniumq; Fratrum eis tradi Castellum
 et Castellum Wülfbringen nūcū Wülfbrin
 gen.
 et totū cū vniuersis prædijs ac
 militib; suis in eadem Regione con
 titutis: nec non & Cūrtam cognomi
 natam BVCHA de qua sūm præfati Bruch
 uiam ipsi magno desiderio, omniq;
 amissū precubantur sibi donari.
 Quod & fecit ea conditione quātenus
 ipsi hūc locū cū vniuersis bonis
 quæ vbi ipse vel Frater ipsius CVNO:
 aut alij quiss hūc monasterio con
 tulisset, omnino se perpetim abdicā
 rent. Quod ita gestū esse sub idoneis
 testib; sciāt VNIVERSITAS ecclesie
 ipsi nūc præsentos fuerint, quando
 hæc quæ diximus cūcta peregerint.
 Hartmannus Comes de Gerenthusen Hartmann
 1. Hartmannus Comes de Gerenthusen
 2. Adalbertus de Reginsberikon: 3. Gerenthusen
 Berchtoldus de Gemunden 4. Volmarus de Blumberg

LIBER.

de Velthorn: Rudolphus presbyter & alii
multi. Hanc igitur libris commendatam
revertamur et si demum ista quæ
ab eis iuncta sunt, illa præsumptio
ne violare tentaverint, presentibus
scriptis in medium prolati et signati
a talibus inquisitis. Sani hinc præ-

Burcardo fati Germani Burcardo & Ottho
& Ottho comi postea perpendentes, quod nemo
his ab Herbircratum Custom Brich: Amunentibus cor-

ad hoc tradidisset et currobium, metum
entibus in iram divinam incideret
rent si gratuito eam sibi vindicaret
sua sponte duodecim marcas argenti
DNO V DALRILDO Abbati hinc hinc fecit
do denoverunt dare. E. 969 postea

Burcardo & traierontis Episcopus. &
Marchas ut promissit, donavit.

ALTER' vero Truber Ottho tantum
equum pro sua dedit parte: Altru-

Dieteriskonen
Allodium

quod d' n' d' Dieteriskonen: Dux
Guelfo qui iam fuerat noster ADVO

CATVS factus potuit sibi ad emendam
dare, nec amplius quam 20. marcas
argenti pro hac commutatione voluit
persolvere cui licet duodecim tunc
valeret, quoniam in Lucifoladi comitis

PRIMVS

consilium, pro eo quod esset Adhuc
 huius loci: FRATRES VNI VERSI
 huius memorata dixerunt hoc illi
 dux primum: Comitem in Veru
 factu Dux idem pradium in suum
 cepit dominium, ut saltem unum
 hoc donauit in numerum. Cumque dicit
 pro hoc negotio fatigari talia di-
 fuisse: laudem dixi quartam par-
 tem primum extingui. Interim peregrina-
 tionem Dux Hierosolimam profici-
 citur: iterum uersum a Fratribus
 interpellatur, qui filio huiusmodi rem
 commisit: ipse cum rem ut disposuit ire
 ita peruenit: in loco magis quam pater
 nos attigit ipsum pradium suis ho-
 minibus in beneficium concessit: et
 laudem primum huius loci huius
 illa faciendo frustravit, donec
 per HEINRICUM V. Imp: post
 multas admonitiones ad ultimam
 Reguli potentiam commisit sua reu-
 tiens: Fratres sua reliquit in diti-
 DNS antea Ulricus Abbas praeerat
 malis instructus & praeuocans in futu-
 rum, no forte similia deinde foret
 passurus, cui deus comitis de Comiti

videlicet Othonis Comitis Habsburgensis
 ab Habsburgis, pro 50. Marcis Argenti illud dedit
 Burgum, porro homines quos ibi deum venerunt
 30 Habsburgis riam in munitur exendentes vel ha
 bering vel habang, nec deus illos
 vembidung, nec unqz aliquos vembidung
 clabing

CAPUT NONUM DE TAB
 MILIA.

Hoc loco quia mentio non de facien
 tia nostre sciung illud prout vire
 non d'ebung quod d' nostra n' n' n' n'
 aut vado quod in aliqua traditione
 de his locis fieri sunt. Cuius est et cum
 puerum subsidij, n' n' n' n' n' n' n'
 pondus frequentate ab eis sustineant
 ung. Nam nec n' n' n' n' n' n' n'
 quod aut fugitiuos sustineant ung
 alio modo quoniam illorum p'rdang. Cui
 multos h'ec possidat ecclesia quia
 tenet ipsos p' afflictionem & n' n' n' n'
 timor servitutis, quia diversimodum p'
 robaantur a proprijs Dominis n' n' n'
 nostrum coemunt causa quietis
 & quibus alij Ruricolae: alij Vinitur
 quidem pacificos & tunc s'actores
 & Fabri sunt ac mercatores n' n' n'
 et universum & operum op' n' n' n'
 n' n' n' n' n' n' n' n' n' n' n' n' n'

Officiales
 Cenobij
 Zimfalte
 sit.

PRIMVS

unum aliquantula diversitate vi
 dentur differere. Sicut in inter eos
 alij ad monasterium proprium per
 tinentes. Cuiusmodi hac dissimilitudi-
 ne noscuntur differentes, quod alij
 omnino ad monasterium per plene
 pueros: alij errant ad inspecionem Cera
 alijque nece dunt. Ceterum. Cuius
 ergo consue ab huiusmodi ad monas-
 terium per plene, totum ecclesiam (VSTODI
 deputatur alij ad ecclesiam populum
 treus & huiusmodi: alij ad ecclesiam S. Tjger-
 Stephani in Tjgerfeld. Vel ad ecclesiam feld.
 S. Blasij ad Tharodingers Vel ad
 & huiusmodi nostrae Ditionis ecclesiam: Tharodiny
 quorum consue illi ecclesiae proprii dunt
 assignatae, ad quam ipsi proprii
 pertinet noscuntur. Hi tamen omnes
 sunt Ceteri dicuntur esse de familia
 nostra Monasterij sui & familia tu
 lib & huiusmodi subditi qualibet & aliorum
 monasteriorum vel ecclesiarum Tributa-
 rij: Et notandum quod illi in Tjger-
 feld cum huiusmodi Tributaris pre
 sente Propositione monasterij indicantur
 sunt ab ADVOCATO Loc. statuti
 temporibus: Si quis eorum cuiuslibet
 temeritatis fuerit contra: ipse quod habet
 propositus
 canonicus.

modo secundum legem eorum constituta
 debiti conscriptis. Una pars quædam
 curie iuris est ADVOCATI: quia par-
 tes reliquæ nostre Reipublice debent
 esse respectu misericordie valere
 illi autem qui ex toto iure proprie-
 tas ad monasterium in perennitatem
 certis temporibus ab Advocatis sunt
 tributarij non in illorum iurisdictione
 quod vel in nos vel in quoscunque ali-
 quod dicitur: aut hinc quædam com-
 munitatem suam acriter a prepositio-
 vel ADVOCATO coercendi sunt ut
 ceteri melius habeant. Quibus ex-
 tanta dominus usus pare præsumunt: Sicut
 adhuc alij quibus hoc genus servitutis
 in ingitur ut DNO Abbati priori pro-
 posito sui ceteris Fratribus quicunque pro-
 feduntis cum Ego suis Comitibus mini-
 strant & obsequantur. Quia ut hoc
 minus tunc possit ab eis exigi quicunque
 beneficia solent eis prestare. Hi mi-
 rum hac reverentia dignitatis gestum
 honorari: quicunque nomen illis habent
 huiusmodi quod illi tenent homines
 quos appellamus Chiroas seu ministri
 les: Veruntamen nullam adhuc curiam
 cosum tam elatum nostra possidet ec-
 cllesia: quod vel in ministeribus arceat nobis

P R I M V S

remittam. cytare vel manum cum
 monachi nostri in suo monasterio
 vel alio portare. Nam in loco Mark.
 fundatores vel alij nostri benefactorum
 cuiusmodi voluerint nobis tradere bene con-
 sulimus aliquando tales consen-
 sum suscipere per quos possent nobis
 nostris successoribus aliqua mun-
 dicia provenire. isti quoque si quam
 incurrit offensam suam anglican-
 tiam propositi ait Domini Abbatis
 pro hoc sustineant contentiam.
 Quod si remiserint eis subij & necesse
 est per severitatem advocati Rebel-
 lionem alij contumaciam. eorum con-
 primisi equos suos in nostro patrimonio
 nostram incuriam perdidissent: aut
 alij eis a nobis ex tribu eorum: aut
 tribus annis absque servitio beneficia sua habe-
 re permittentur. postquam aliqui eorum filios
 habens vel non habens defunctus fuerit
 Equi eius & caterva, quae a suis similibus
 accipi solent, in usum monasterii rediguntur.
 Similiter de Tributariis praedictis & alijs
 de simili conditione mortuis agitur.
 Quod Lex cuiusvis ordinis exigit
 solent accipere, nec amplius, quam si factum
 sit debent exigere.

alia comitio
servitium
Cenobij

Nec hoc proptermodum quod glaci
pro magna comminatione pro us
suos ad hunc locum subdito com
su tali pacto tradiderunt ut nec
cum ceteris Tributarijs exactione
venire ab ADVOCATO nec aliquam
oppressionem vel violentiam pu
terentur ab eo, nec forte, quo
absit aut propositio vel Abb
suo dote avariat. Tamen si plac
rit Rectoribz huius loci ad instig
ac ius faciendum ab ADVOCATO
fuit coercendy.

CAPUT DECIMUMQUARTA
LITER BEATUS WILHELMUS
Abbas Hirsbugiensis
trans hunc transmi
serit.

Descriptis omnibz quia vel auct
constru lionem vel in ipsa m
atione huius Cenobij sine postea
nobis tradiderunt pssing T
doctores Luitboldus salutem & C
Comites. Nunc qualiter per
Wilhelmum Hirsbugensem Ab
batem primitz angelici vite plan
tari coeperit per incrementum

P R I M V S

in ritibus datum hoc loco fructificaverit
 removere debemus: Locis namque sitis
 obsecrati sumus opportunitate in vana
 auditi: namque praedictorum subtestimonio
 et ecclesiae viti praestata, beatum
 wilhelmum quoniam huius rei Consiliarium
 providissimum habuerunt ut notis pa-
 et effectibus, ipsius auxilio petierunt
 atque venerandus pater ut sum in his
 petitionibus se promptum exhiberet,
 promittit: ac mox in subsequente festi-
 vitate Sancti Michaelis Archangeli
 duodecim monachos in honore totidem
 Apostolorum & V. Barbaros Fratres in
 commemoratione quingentae pas-
 sedius Christi, Dominicae Incarnatio-
 nis anno millesimo octogesimo Nono
 misit in hunc locum ad salutem ani-
 marum preparare. Cui statim et lo-
 cum sanctum, in transiit Alipium
 pater, missus patris Wilhelmi
 in montis descendit, ac mudi, Litania
 orbes effudit: LITANIAM cum
 magna cordis devotione loci rector
 intravit Reginae caeli templum: Hym-
 num: AVE MARIS STELLA: dul-
 citer modulabant, & eius habitatione

Litania
canticum.

Sanctam beati Martiani Priorem
trilem humilitatis obsequio salutabam

Monachi pri
mi habuerunt
priorem.
multum aut hinc
Abbatem.

INTERIM PER PRIORES eorum
eum regerant & ad gratias spiritual
exeritij studia ferventer inci
tabantur & quamvis in multis dog
rent puritate, pro viribus tamen
gloriarum varia subgebat adhi
ficare. Quidam autem in vicinis
habentes substantias hinc mund
frequenter eis subsidia ministra
bant: Quidam etiam omnia vend
bant, quae habebant pretiosa ad
portes illorum portabant, vel cum
tota suppellectile sua ad ipsos ve
nientes de cetero cum eis perman
tere studebant.

Altorum 4.
9. 5.

CAPUT UNDECIMUM DE
ordinatione Neggeri Abba
tis primi huius loci

AVGEBATUR quotidie Numer
fidelium tanti clari fuerunt in
breui ut uno FUNDATIONIS ter
tio peterent sibi Abbatem donari
quam petitionem Wilhelmus Arch
mandata libentissime suscepit:

LIBER

simul & Apostolicam vitam huius fundavit
fieri. Nam hos 12. quos prius in
fugitum relictum, omnes postmodum suo
posterorum pueris & Rebus factos
audierunt. & quibus Beatus Willibrodus
de Canobio Sancti Emerami quidam de
ciuitate Ratis promissum inter reliquos
various principatum sui eos meruit ha-
bere: atque sanctae huius institutiones
LEGISLATOR existere cepit. pro
quod monachorum consuetudines & in-
stituta patrum, quibus Regula S. Benedicti
posset in Canobijs obseruari de clunia
conscripta derivauit abbas Cisalpinae
monasteriorum auctoritati vixit luo
gissima florentia ministravit. Eodem
autem anno, quo Dñs Nozgerius
huius loci regionem suscepit sedem
Willibrodus huius fugiensis Abbas Fura-
tor istius monasterij, aliorumque plu-
rimorum in Hercynia filia consuetudo
& reparator multis clavis vinctus
obijt in senectute bona & appositus
est ad pedes suos, omnes & diuini

Abbas Willibrodus obiit huius
longe mitum huius monasterij
phi medio huius
latus est annu huius
1091

phany. Consummatus est autem inter
his mones huius Anno 1091 Funda-
tionis huius Canobijs III. Cui Successor
Dñs Gebhardus: postea Spirensis

PRIMVS

episcopus friburgensis & ceteris friburgensis
 comitibus de Wirttemberg. Conradus comes
 germanicus. &c.

CAPVT DVODECIMVM QVADO
 privilegium libertatis accepit.

EODEM TEMPORE presens Canonicus
 adhuc in potestate Lutholdi comitis
 & fratris eius CYNONIS erat. In cuius
 manu ius ADVOCATIONIS ac DEFEN-
 SIONIS adhuc consistebat. Cuius rei
 causa non forte suis hereditis aliquem
 potestatem vel Tyrannidem in hoc mo-
 nasterio exereendi tradiderat. Si hoc
 in suo Dominio retinerent: Communi
 consensu Mangoltum Canonicum Mangoltus
 de Veringen Comites tunc non
 modica multitudine procerum omnem Veringen
 proprietatem, quam usque ad illam diem
 libere & absque cuiusvis contradictione
 mortaliū in eadem Cella videbatur
 habere dehereditariū eidem MANGOL-
 TO Comiti in conditione, ut vel ipse
 vel alij nuntij ipsius ROMAM ad Apo-
 stolorum limina veniat ac prefatam
 CELLAM Apostolico patrocinio & ecclesie
 ROMANE Dominio sub iurisdictione
 consuevis singulis annis Lateranensi
 palatio persolvendo subderet.

DEDICATIO

Ergo age cunctis Monachi de totis sumptibus
 Membrano princeps Volue revolve librum.
 Invenies aliqd quod te revolve legentem
 Possit & illustrem sepe iuvare ducem.
 Ex hoc Maiores discas & sanguine iuventus.
 Et simul antiqui temporis acta leges.
 Quales erat quondam sicno CONTRORS in Agro
 Wirtemburgensi primus ab Arce Comes.
 Cuius Wilburgis coniux fuit inclita ab Achabon
 Ex qua Wernherus filius ortus erat.
 Cui & Vörmingensem Comitatum a Cesare Quarto
 Heinrico accepit: muneris ergo tulit.
 Hic Fundatorum Mater Comitum celebris
 De Münstergartho 2vx Adelbrüdis agro.
 Quam Rütteltinga duxit comes ille Rudolphus
 Uxorem: peperit pignore multa tori.
 CIVIS & GINO Comes Frater fuit nichilus Author
 Achabonae primus TYRRIS & ARCIS Herus.
 Cui tamen inceptam nondum compleverat arcam
 In medio vite dulces reliquit opus.
 Structuram Frater, fratris post fata, Rudolphus
 Inceptum, duxit Calman ad usum suum.
 Sicut in hoc prisco licet omnia cernere libro
 Et legere historica, Nomina prisca, fide.
 Quae

DE DICATIO

Qua facies rerum fuerit sup orbe suo
Henrico Quarto Caesare Teutonico.
Qua status Imperij: qualis Mutatio rerum
Patre Gregorino Roma Vetus tuus.
Quae nova suorum sint moenia Caesariorum
Hercynijs multis praeta sacra locis.
Qui quales, quanti domini: quo nunc dicti
Antiqua nostri religionis patres.
Cum Zuvolfenses fundamina prima locaret
Caesarij liber hic, nomina nota facit.
Quare age Musarum princeps Friderice sacra
Magne poetarum Fauctor ubi Virum.
Hec te si literis nunc delectaris honestis
Et cupis hic veterum noscere scripta virum
Hinc me FRISCHLITHUM tali votamur fauor
Quasi te recolo semper amore pio.
Te DEVS incolam servet pax Nestoris aros
Coniuge cum placida: cum Laribus suis.
Ut mens sana sub semper sit corpore sano
Te regat omnipotens hic & ubique DEVS.
A M E N.

Tua Celsitudo.
Humilissimus cliens

M. Jacobus Frisch
hug Balmigensis.

LIBER

Hanc autem ad usum ex instituto
 WALRICI huius loci Abbatis sciendi
 confensu totius Congregationis pro
 anno monasterii prepositus: altero
 Camerarius, cum vestis sua circumcre
 ditis, debet accipere & in altari
 S. Mariae supra maius altare post
 missam in chorum commutabitur
 ibi fratribus ponere. Quem accipiens
 CRISTOS ecclesie tandem daret cum re
 spiciat donec per domos nuncios
 in Lateranensi palatio presen
 tium prefati Apostolico quod si forte
 prepositus aut Camerarius con
 prescripto die neglexerit sicut signi
 ficatum est, in ecclesia supra maius altare
 ponere in choro prefatus Lepitio
 nec non ubi locorum ordine noverit de
 bet esse quod ad ipsum eundem altarem cogno
 scitur perhibere: Si vero nec talis venerit
 ecclesia communita fuerit istius negligentia
 ad festum S. Michaelis Archangeli protaxe
 rit, illo eadem die prefatum aureum
 palam supra altare consignat & per ordine
 pristinum recipiat. Si autem venerit se
 domini in corpore & sanguinis communio
 re in mortis articulo supra veniente car
 tum ipsum dum super altarem
 praesentaverit aureum.

PRIMVS

MANGOLTVS itaqz Comes de Veringer
 et rogatus fuit implere subegit & eandem Buringen
 cellam Theodrico de Buringen ob Landan ob Landan
 delegavit ac sig. altare S. petri principis
 apostolorum ad tributum omnes autem viles
 sua tradere rogavit: parvo postea
 intervallo sub Abbate Moggero mona-
 chatus Theodoricus cum Werahero presbi-
 tero de Allohisen Mangolti Comitis the-
 rico Romam adiit & cellam sibi delega-
 tam sup altare S. petri multis roma-
 norum principibus senatorum ac reliquor-
 um procerum testantibus sub conspectu prefati summi
 in personam proprietatem & Obedienciam
 Romanorum pontificum tradidit

CAPVT DELIMVM TERTIVM
 De privilegijs & Libertatibz.

HIS DIEBUS VRBANVS huius Nomini
 secundus papa Romam regnabat
 ecclesiam qui monasterium Canonicorum
 in summa suscipiens dominium Moggero
 primo huius loci Abbati manu propria
 confirmatione ac signatione libertatis
 misit PRIVILEGIUM. ANNO IN Anno dñi
 CARNATIONIS DIVINI VERBI: 1093.
 Millesimo Nonagesimo tertio: ponti-
 ficatus vero Urbani pape sexto: Quod
 postea sub ROALRICO secundo huius
 loci

LIBER

loci Abbate per CALIXTUM papam
hunc vocabuli scilicet innotatum
est hunc apud sicut inferendum iudicia
viam idoneam.

PRIVILEGIUM COENOBII
Zunifaltensis ab URBANO papa
SECUNDO concessum ita se
habet.

URBANUS EPISCOPUS SERV
servorum &c. Dni dilecto in Christo
filio Roggero Abbati monasterij S.
Marie: quod situm est in loco qui dicitur
citius Zunifaltaha eiusque successoribus
regulariter substituendis in perpetuum
pia voluntatis affectus Antia debet
pro sequendo compleri ut Ecclesie
utilitas Apostolica sedis favore viveat
accipiat: Apostolica siquidem sedis de
hysim filij ZVITHOLOVS & CVNO Com
tes ab Achalmir: & reliqua ut in se
quuntibz

RV

P R I M U S

Datum in monte Caryano pro manum ecclesie
Romane Cardinalem Diaconum duode
cimo Kal. Maij: Indi nonne prima An
Domini millesimo de nagesimo tertio:
Pontificatus auctoris Urbani septu.

SECUNDUM PRIVILEGIUM
Carnoby Unifaltensis.

CALIXTUS EPISCOPUS SERVUS
SERVORUM DEI dilecto filio Vdalrico
Abbati monasterij S. Mariae, quod in
loco 19 dicitur Unifaltensis eiusque
successoribus regulariter substituendis
in perpetuum
RELIGIOSIS Desiderijs diuinum facilius
prebere consensum ut fidelis deuotio
celerrimam sortitur effectum Apostolicam
quidem sedis deuotionis filij Luitpold
dux ex CVRO Comes de Falcenberg
proprie monasterium in loco qui dicitur
Unifaltense aspirauerit tunc cupit ex
vint Cono di Beata dei Genetrices
& semper Virginis Marie honorem
memorie consecratum Beato petro apo
stolorum principi, & sancta eige Roma
na & Apostolicarum ecclesiarum obtineat
etiam in huius oblationem nos Autho
ritate sedis scilicet Apostolica confirmamus

tes ad exemplar Domini prelati
nostri sancte nonne VRBA MI 2
papa predicti locum sub Beati per
Tutione conservandum suscipimus
& contra viciniam omnium in
tione presentis decreti absolute
namque. Statuimus. II. ut
predicti Comites divina aspiratione
nomine in scriptum eodem Curio
contulerint & quicquid a quibuslibet
FIDELIBVS in suo iure vel habu
collatu sunt: aut in futura annua
quo conservi contigerit tibi christi
FRATER in Christo VDALRICE, qui nunc
eodem loco in Abbatem praefecto loci
na dispositione legnoscens, suis
successoribus fructu proprio & illorum
permanant. Nulli ergo hominum
licet idem mandatum transire
pluribus: aut eius possessiones au
ferre vel ablatas retinere, minui
re, vel contrariis vexationibus tur
bare: sed omnia integra conserventur eorum
pro eorum sustentatione & gubernatione
concessa sunt usque omnimodis profuturum
obstante re nunc eius loci Abbate explens
quotibet successoribus: nulli, in qualiter
surrectionis, spolia vel violentia
praepositis, nisi quem Fratres com

PRIMVS

unum consensu vel Fructum puer consensu
 minoris secundum dei timorem praeiudice
 vult eligendum hoc ipsum de Adulterio
 etiam constitutum praeiudicium. Cuius tamen
 APOCATAVS si inuitis monasterio re
 pertus fuerit amoto eo, alius subli
 matus, Christus, oleum sanctum Con
 servationes altissimi hinc Basilianum
 ab Episcopo in cuius Dioecesi estis ac
 cipietis, nisi forte Simoniacum esse
 constituerit: aut Apostolicis fructis con
 minationem & gratiam non habere
 quod si constituerit: licet ut vobis & quo
 cunque malueritis Catholico Episcopo
 & clericorum ordinationes & caetera
 sacramenta suscipere. Si qd secularium
 in eodem cenobio sibi locum sepulture
 desideraverit preparari, licet et vobis
 desiderata, comedere. Ad iudicium
 autem preceptum huius ab Ecclesia Romana
 non libertatis Auctoritas vniuersa quotannis
 LATERANENSI PALATIO persolue
 tur. Si qd igitur in futurum Archie
 piscopus aut Episcopus Imperator aut
 Rex: princeps aut Comes: Virescentes
 Iudex: potens aut impotens hanc nostram
 CONSTITUTIONIS paginam sciens con
 tra eam temere venire tentauerit,

secundo

L 188

secundo autem tertio cum moribus si
satis factione congrua emendaverit
potestatis honorisq; sui dignitatem con
at. Quibus diutius si iudicio existim
deberet perpetua ingratum agnoscat &
& a sacratissimo corpore & sanguine
Dei & Om̃i Redemptionis Jesu Christi
alienus fiat usq; in extremum exequium
distribue ultionis subiacet. Cuius
autem eidem loco iuxta servantes sit
pax Om̃i nostri Jesu Christi: quate
nus & hic fructum bonae actionis perc
piscant: & apud distributorem / voce
premio aeternae pacis inveniant.
Amen: Amen: Amen.

X EGO CALIXTUS CATHO
LICA & APOSTOLICA EPISCOPUS
Ecclesiae huius Dominum per, scilicet
seculorum Amen subscripsi manu propria
Datum Lateran: per manum Chrys
goni .S. Romanus Ecclesiae diaconi
Cardinalis ac Bibliothecarii .9. kal
Aprilis. Indictione .15. Incarnationis
Dominicae 1122 pontificatus eadem

PRIMV

DNi CALIXTI fecundi pape Auo
quarto.

CAPVT XIII. DE OBITU

Cunonis Comitis ab Achalm.

Postquam venerabilis Cuno Comes cum
sua de Longrovia Aduerbae Caenobij vti narrato
disposuisset feliciter cum Germano suo com
prouit iam senex & ex aetate in castro
suo Wülffelbrigen corporis dolore corripit
in hac infirmitate graui per aliquot
dies 14. circiter laboraret infirmitate
sua collectus est ad patres suos anno Domi
ni Incarnationis Millesimo nonagesimo
secundo FUNDATIONIS VRBO Caenobij. 4.
quo tunc tempore erat grauis profectione
haereticorum praunitas quia per HEINRICUM
Imperatorem electum. Verharmeniter va
ruit. Hic in felicitate S. petri cum
supra dicto Luitoldo Fratres suo immo
aliter, veluti Cedrus iuncta prodis 3. Reg
ruit, nec fuit nulli hinc temporis 19 cap
penia ante Basel circueuit.

POSTEVA ut diximus, de hoc mian
do suus deus Hebraeus transiit
in Tübingen in aeternum Vi Nürge cum
Domino, Fratres sui Luitoldus Comes
hoc

21 B9 R
 hoc audiens licet ipse quod ex gressu
 foret capite & pedibus adeo confectus
 dolore ut viz baculo sustentato gressum
 quod posset mouere: tamen unum quod
 & ultimum restabat scilicet quod diuini
 mortis debebat Fratri defuncto differre
 non distulit obsequium Nam impiger
 post ipsam abiens cum magna gloria cor
 pus eius hinc ^{ad} perduxit ac facit
 introitum populis ecclesie ubi conuener
 collata ad hunc mansitabat congre
 gatione circa versus altare sancti petri
 cum tantillo Monachorum numero
 udis luminibus & mirra nassam ^{ad}
 sepeliunt. Vbi etiam Imaginem cruce
 cofixi cuius hodie visuntur vestigia sup
 eum iuxta in parietem depingi.
 postmodo Monasterio iam pene consum
 ato & consumato cineres eius inde tra
 lati iuxta ossa patris & fratrum suorum
 in Capitolio nostro sunt venerabiliter
 tumulati.

CAPUT XV. DE ELECTI ONE AVOCATI huius Locii.

LVNO filius memorie COMESIGNI
 ad vixit, huius locii AVOCATIAM
 iure proprietatis administravit &

P R I M V S.

1885 diem mortis suae p[ro]p[ri]e patris istud
 1886 nobiliū dependere curavit. Quō
 1887 bus humanis exempto Frater eius Lūi-
 1888 tholdus comes p[ro]p[ri]e huiusmodi curae
 1889 terre non valuit q[uia] podagrico simul &
 1890 chirurgico dolore laboravit. Hanc
 1891 ob causam eius Consilio & consensu meo
 1892 non privilegij auctoritate vel per-
 1893 missu Cem mūnis FRATRUM Conventus
 1894 tus WELPHONIEN Dilecti Baia-
 1895 riae elegit ADVOCATVM.
 1896 Ita scire q[uod] n[on] n[on] collata per
 1897 privilegij in libertas in n[on] lulu
 1898 maneret tam diu sciret se p[ro]p[ri]e
 1899 quandiu vo[lu]isset huius loco p[ro]p[ri]e
 1900 Si autem in n[on] foret, Congre-
 1901 gatio alium ADVOCATVM eligen-
 1902 di liberam potestatem haberet.
 1903 Itaq[ue] privilegij allato & Wellfone Duce
 1904 ADVOCATO monasterij Consilio
 1905 factum est n[on] n[on] colloquium
 1906 apud Rotenacker totis Regni foris
 1907 cum, ibiq[ue] presentium privilegij
 1908 cūntis ad diem q[uod] affirmavit
 1909 publicè aut legitime confirmatam.

Weipha
 Dux Ba-
 nariens
 gitor ADVO-
 CATVS Cor-
 nobis Lūi-
 faltem

Conventus
 principum
 Regni ip[s]i
 Rotenacker

LIBER
CAPUT XVI DE OBITU
DNI NOGGERI ABBATIS
primi & quis ei successor
fuerit.

IGITUR DNS NOGGERUS AB
bas primus anno de Nakuitate christi
Millesimo nonagesimo quinto: FVN

Anno 1095. 2. Nonas
May: obiit
Noggerus
Abbas pri-
mus Conobij
Linsifalten-
sis.

DATIONIS Carnabij septimo: Ordi-
nationis autem eijs quinto pjs intent
operibz 2. Nonas May: de huij
Mundi curare ad ead PALATIVM
lato enigravit, atqz immarcessibi-
lis glorie coronam pro qua pnnu e
certavit a Dno precipere meruit
cuius obitu Fratres ad modum tri-
stis effecti WALETHOREM Abbe-
tem de Wingarten adijssu pri-
erunt ac defuncto patre septimen-
di pro eum offitium impenderunt
EODEM VERO Die, quo hinc terre

Vricus Noni-
tig monachy
in Abbatem
eligitur.

com mandavit querendum Novitium
monitum ULRICVM cum alijs duo
bus FRATRIBVS, Isdem WALETHO-
in monachum consecratum posthac
orbati fratres Hirsungiam Venientes

PRIMVS

petierunt Dominum Gebhardum Ab
 batem ut eis dignum Animarum suarum
 domare dignetur parum. Quorum
 petitionem benigne suscipiens quibusdam
 fratribus assumptis quos ad hoc offi
 cium idoneos indicauit ad hunc locum
 venire maturauit, obi & alij. dū a
 fratribus euocati. Conueniunt Abba
 tes videlicet profusus Walcho a ^{Bairron}
 WINGARTEN & Dñs AZELINVS ^{Canonici in}
 de BVIRON: (hodie Blaubeyren) ^{ad Blauum}
 Hi tres tunc in figura Trinita ^{fontem}
 tis dīcētes: FACIAMVS hominem ^{Virman}
 ad Imaginem & similitudinem nostram ^{ausp. em}
 multa & tractantes consiliū tandem ^{uilius:}
 superius dictum Neophytum licet non
 dūm plūz dūm hebdomadas in mo
 nachica conuersatione subantem che
 gerunt VDALRICVM in primo die Ren
 gationum q̄ eodem anno in Kal: Maij
 ornerat. Cui tūc nullū ad eccle
 siasticū ordinem ad hūc esset promo
 tiō, omniūq; Fratrum foret lo
 quissimū dictū est ei a Dño: ^{Luce 17}
 AMICE ASCENDESUPERVS.

LIBER

Nam cum ~~fuisse~~ mallet, quam pra
esse quamvis multum remuens: mi
tum & echumans: multum indignum se
vociferans: tandem omnium veramini
tate superatus vix & aegre consensit
pondus REGIMINIS subire.

Quem Dominus Gebhardus Venerabilis
Constantiensis Episcopus & Apostoli
ce sedis Legatus paternis admoni
tionibus in strictum tempore delapso
per singulos gradus Ordinis schola
stici pronexit & sic demum Abbatem
consecrauit: cuiusmodi ditione acce
pta talem se gereret ut non Neophy
tum sed potius quasi PRÆLATO
iudicaret eum speculum illud: ipse
cuiusdam sapientis dictum cupiens
implere principem te constituerint
NOLI EXTOLLI: & esto in illa
quasi unus ex illis ita ceteris divi
na mandata verbis & exemplis prece
gebat intimare: quatenus & ipse p
adhuc ut pote rudis in conversatione
nesciret non erubesceret ab eis
discurrere. Ita quippe in quibus libet agm
dis Fabrum suorum propter usum est con

eccl. 32

P R I M U S

hij's & illud præceptum Salomonis ex-
 ecutione compleret oppris OMNIA FAC
 cum Consilio & post factum non pariter
 qualiter vero sub ipsius magistratio res
 monasterij profecerint, in subsequenti
 narratione quam specialiter de his
 bonis acturi sumus quæ sub ipso præ-
 senti pronoverunt loco rursus patebit

CAPUT XVII. DE OBITU

Luitoldi Comitis.

DECIMO TERN DATIIONIS ANO
 cenobij huius nomen de Luitoldo Luitol-
 dus Comes graeci correptus infirmitate
 venit se termino vite presentis appro-
 pinguare. Cui licet cum Apostolo posset
 dicere: BONUM CERTAMEN CERTAVI
 CURSUM NON CONFUSUM: fidem servavi
 de reliquo mihi deposita est corona iu-
 sticie: tuam ut iustus iustificaretur
 ad huc in hora exitus sui protulit in mona-
 chis benedictione insigniri. Quæ pre
 cepta triduum quod supervixit. DOMINUS
 non cessans benedixit. Sed quod refram-
 quæ testamentum fecit: cum fore
 nihil habuerit: iam n. totum suis
 hæredibus id est, his monachorum ce-
 trenis distribuere, absq. his, q. fruit,

LIBER.

ut supra retinere & potibus
tamen instante iam hora sua dormi-

Luitholdi tuus pro sententiam Abbatis: & tu
Comitis testa adesse cum senisset diuitias suas
7: pellos exposuit: SEPTEM PELLAS
omnes ad HAS habere se dixit, quas decem
hunc habuit.

familis suis, qui cum in sella gest-
ria portare consueverant, domum
genuit: Ita se quendam apud hunc

ille & prepotens Comes: quondam
licys & diuitis affluens propter de-
MIAM & propter VOS O FRATRES

Apogrophe ad reges
O dilecta Dei proles expoliuit ut
nunc christum frui possit ut su-
abundantis vestrum inopiam suppl-
ret, ut sui memoriam apud Dom-
NUM & apud VOS in eternam facer-

VOS nunc pro prole FRATRES?
hunc patri vestro debeat? quid
beneficiis eius retribuuntis, ne forte
quod ab eis fuerit bonis eius ing-
ti maneat. TOTUM quod habuit

vobis distribuit pauperibus. Vos rem-
tis carnalibus propriis heredus co-
stituit. Quid plura? Huc quod

psalm. iii. solus iste cecinit: IN VOBIS OPERA
compleuit: Dispsit & dedit pauperibus

PRIMVS

Infinita regnabat in fructibus suis
 obijt autem transiens Heinricus
 quartus Imperatoris .15. kal: septemb
 Anno 1098 Dominica Incarnationis
 ac sepultus est in Capitulo nostro
 in sepulchro placidum videlicet patris
 ac fratris suum. Iste liber by Deo
 & hominibus filius cuius munus
 in re & foras apud Dominum & ubi
 apud nos in dandi dicitur erit sem 45.
 pitea. Hic dignum indicatur re
 ferre qd a nobis agatur pro eis re
 quie. **ANNIVERSARIUM** eis
 in re non & canonis Patris eis hoc
 modo celebrans quo cuiuslibet Ab
 batis nostri defuncti celebrare sol
 emnis Ad PLACBO. AD OFFICIUM
 & ad MISSAM que festum celebra
 tur. Omnia signa propitiis pulsan
 s. Lampades accenduntur, insuper
 monumentum totum super coepi
 tur & corpus ipsius ad Caput totum
 accensus apponitur. quo d etiam
 infra missam a Diacono thurifica
 tur. Unusquisq; sedens cauat pro
 eis missam aut 50. psalmos vel
 psalmos resunt totiens orationes
 Dominica

Caritas
 Quis salu
 na.

LIBER

Dominicam reituer. Ipso die Fratres
 habebunt obnoxium in Refectorio
 caritatem: pauperes quos duobus
 reficientur in Hospitali non solum
 panem & vino sed etiam curam si quid
 horam ex aliqua necessitate defuerit
 et Eleemosynarum alias quod tunc
 tunc debet providere. Haec
 pauperum refectionis & missarum primitia
 rum & psalmorum decantatio, tunc
 agitur in nostro Abbacum & ipsi
 duorum FUNDATORUM Anniversario
 pro forte communi decore
 producantur alibi magno Beneficio
 in nostro. Nam quibus plurimum
 refectorium quam appellamus caritatem
 communiter Fratribus omnibus
 impendunt. Ita ut sine ciborum ne
 prorum vel potius additione nobis
 sufficeret solum parvitas
 cuiusque pro se cantabunt psalmos si
 vero pro vicinis sine pro defunctis
 caritatem fecerit: praeterea quod
 vicinarium aliter facimus quoniam
 fuit nostrum monachis aliquandam
 nobiscum conuersari & Abbates & pre

PRIMVS

lati Fraudatores coniungantur. Insuper
 Monachi Fratres barbati ac pueri q
 mper de nostris professis sunt mor
 tui. Ipsi dum tres pro eis viderentur
 Compleantur primum dictum Dominu
 DALRICI Abbatis enumerantur
 Quotidie psalmus de profundis cla
 mavi: Cum oratione Dominica
 specialiter pro eis & pro omnibus his
 septem a singulis Fratribus legitur
 & ad ipsam quam prius diebus ma
 ne a Fratribus facitur oratio: Omnis
 & omnipotens deus, cui .N. pro eiusdem
 dictis ista precum aliter eis agenda
 sunt & ab omnibus priuationibus & conu
 munitur. Ad hoc uniusq[ue] quantum
 & erit eorum deoratus fuerit
 tanto fiducialiter eorum temporalibus
 bonis uti poterit & cum eis eternis
 gaudiis conspiciens Regem in decore
 videbit suo Amen

CAPVT XVIII DE CON DITIO
 NE & CONSERVATIONE MA
 NORIS ECCLESIE

MAIUS MONASTERIUM quod tem
 poribus pie memorie Hoggeri Abbatis
 est

LIBER

est inchoatum, cepit indies augmen-
 ti & scire ppe pro Dominum VODAL-
 Ricum. Nam primum fuit VITA de
 consuetudine in honore sancte Dei Gene-
 cis & eius sanctissimi TUTORIS Apo-
 stoli Johannis Evangelista capellam
 cui claustrum lignis tabulatis est ad-
 iunctum ubi post de populo ecclesie
 trans migraverunt: interim com-
 rantes & interim quia Dei sunt ag-
 tes tanta captivitas aggressi sunt
 instantia ut vigesimo primo anno
 quam canonicum est inchoatum & in
 templum prater priuarias & alia
 uisendi ornamenta licet cum mag-
 nitudine fuerit confirmatum cum
 fratribus & monachis quotidie pro Dom-
 ni gratiam augeretur. Quippe cum
 40 pene vel eo amplius nunc tempor-
 hic essent monachi id prius quam
 scriberentur DNO VOLENTE, ad-
 sunt multiplicati ut monachorum
 67. exteriorum Fratrum continen-
 viginti: sororum pene. 40. fore
 DNS VODALRICVS Colletis unde cum
 poterat his. ad cibum ac potum ph-

PRIMVS

ment, no erat cum consilio Congreg
 rationis diem aptissimum consiliis de
 dicationis. posthac conuocauit bene
 memorie GEORGIUS REX Constantien
 sem episcopum Bristolis Duce 2 annu
 pensis germanum & Apostolicas sedis
 Legatum ac Dominum Willelmum
 Curiensem Antistitem 1569 ad apicem
 suam voluntatem postulauit ut Dno
 laudante compleret ecclesie consecratio
 nem. Illis autem hac annucentibus de
 dicationem est ab eis idem templum
 in honore S. dei Genetrix Mariae
 omnium Sanctorum S. idus Septem
 brisillesimo Centesimo Nono Anno Ro
 manicae incarnationis Quantis Verò
 quolibet hic locus fulciatur
 oblatijs per congregatos a patre no
 stro VDAZICO multiplicis Sanctorum
 reliquas ibi re ferre consueuimus ubi
 de Thesauris ecclesie sunt praedij
 nostris agere disposuimus. Veniente
 tempore supra dictum Dedica
 tionis die tunc referantur e di
 uersis ecclesijs confluxit ut praeter

J&DICATION

Dedication

LIBER

monachorum Canonico-
rum Religiosorum numerositas
14. conuenerunt Abbates & Utr-
iusque sexus diuersarum dignitatis
infirmas non trucidatis.

Quibus patre nostro VALERIO
Cum deo dictis: Misereor
sup. turbam: gaudio sustinere
me nec habent quod mandare
& si dimiseris eos ieiunos deficient
in via &c.

HAUD multum dissimili miraculo
tantam copiam administravit ex
imperato ut collectis, & superueniens
ne perirent fragmentis, in rem
huius loci congregationem pauperum
dies abundantius pasceret ex
reliquijs eidem. Altero vero
posthanc dedicatione anno
memoratus Gebhardus Episcopus
Undecimo idus Novembris a Con-
gregatibz exemplis membris Coniun-
ctus est in altaris sedibz sum-
pontifex, & summis gratis pontifi-
bus.

Matth. 6.

Gebhardus
Episcopus
obijt.

PRIMVS.

CAPVT XIX. QUALITER

& alia quædam comobio de hoc
loco viuendi sumptuerint occasi-
onem.

IN HIS DIEBUS EGIT per Amicos suos
dux Bohemus quatuor pro Domini Idal-
mici nostri senioris magistrum in
no congruam reuerentiam monasterium
quod cum patri nostro nec non continen-
tium cuncto pro eiusdem gentis ingeni-
am feritatem, morum improbitatem
lingua barbaricam, durum videretur
maxima difficultas putabatur
quod isdem locus & abbatem & mona-
chos habere de eadem natione dice-
batur. Tanta vero vis erat Amicorum
vel potentium vel desiderantium
id postrema violentia caritatis
extorquerentium, ut omnis excusatio
his occasio: omnis negatio in
ceperetur contradictio, & quædædam
maximæ ab uxore memorati dū
is petebatur eo quod erat filia Hen-
rici

LIBER

rici comitis de Bery hoc loco ges-
 sentis impleatur C. sicut etiam Otto
 Comes de Bery sepultus est & Episcopus
 plurimum suum hoc loco habet.)
 Missi sunt itaque 12 Fratres. 6 mu-
 nachii scilicet ac 6. Barbati dis-
 plinae claustralis experientia polle-
 tes. Cum cum aliquantulum tem-
 poris ibi transgissent & quasdam
 causas illic vidissent quas pri-
 vato curiae firmo negissent
 per Dominum Vdalrici Abbatis opam
 contra suam omnium reverti in pa-
 triam: Ea tamen Domini promissio-
 ne facta ut si quod eos offenderet
 scandalum populo fuisset sopitum
 Ad eandem domum reverterebantur &
 gloriam. Quod ita factum est. Nam
 Fratres plus quam viginti sunt
 postmodum illic transmissi: e-
 quibus unus praeficitur eis Abbas
 Wizzirring. Quo defuncto Duce
 Ladislao nomine rebus humanis
 subtrahere sollicitudinem magnam
 Fratribus ibidem susceptis fuerunt

PRIMVS

per ipsum & rursus repulsiore compa-
 ti. Tercio nihilominus qdam cōtra
 ritibus nostris cum assignato sibi Ab-
 bate nominare Bonifacio fuerint illuc
 directi postq̃ Fratres qui p̃cedem eos
 exprobrat ab infamia sua sunt cor-
 recti.

DE NERENSTHEIM

SANCTE quoq̃ recordationis Vilhel-
mius Constantiensis Episcopus cum ger-
mano suo Conite Hartmanno per
idem tempus Dominum VDAZRICV
Abbatem nostrum cepit ingetare:
 quatenus suo dogmate dignaretur
 regere hominem quod per alios apud
 NERENSTHEIM dormiens olim nicho-
 laus erat plurare: sed dormientibus
 hominibz inimicus iam exortus
 fuerat. Zilaniā sup̃ p̃minare
 quid plura? p̃mitimus tacere: non
 licet vili pendere: praesertim
 cum & germanae fores eorum Do-
mina videlicet Adalbrūdis corni-
tissa: nunc autem Ancilla christi

manh:
13.

LIBER

devotissima: nec non & ~~sanctissime~~ equa
 si subiens sanctimonia exissent pro ea re
 supplicare. Iste pro dilectis Dno. fami-
 lias vitas Marice & Marthe inter pson-
 loci nostri profundissima servantes hoc
 meritis ut q. qd. rationabiliter peti-
 erunt merito debeant impetrare. Di-
 rigentibus igitur illis fructus quod quid-
 damque aliquandiu p. priores re-
 gendi. Dando cum populo per FRA-
 TERNAM UNANIMITAS & loci illi de-
 cyisset utilitas deinde eis abbas cum
 sanctis plenus prior nostro nomi-
 ne HEINRICUS post cuius transiitum
 Dominum peragratum in vicem ex vi tunc
 bus factum invenerunt patre in ha-
 bere secundum.

DE SYRENSE ABBATE

Ca. longitudo Fratres de S. Kyre Do-
 minum nostrum YDALRICUM PRIOREM
 sume prudentia ac singulari ingenu-
 ritum praeierunt sibi donari magist-
 quod cum pro se non valerent impe-
 trare p. HEINRICUM D. n. a. B. n. a. n. i. n.
 Socium Adm. catum nostrum & Otto-
 nom eiusdem Centis palatium trans-
 ierunt eff. v. s. d. t. i. n. n. e. t. i. s.

PRIMVS

...hinc illud extorquere. nam
 in prefata dñi INNOCENTII
 papae & Lotharii Regis mandatum ab
 p̄missum. Quod infra multos nō
 laicorum clericorum monachorum. Verū
 & Abbatum vel Ep̄iscoporum n̄ p̄bilitate
 p̄p̄tatis hic dñi quāssit & hāssit
 p̄bilitate consilium eius. n̄ sapientiam tam
 p̄vini ut esset, qui hoc loco philosophum
 suum consilia dāssit?

CAPVT. XX. @ VOMODO

multi Nobiles & ignobiles fā
 mediocres ad hunc locum
 se contulerunt & sua bona
 tradiderunt.

MULTI quāq; NOBILES & mediocres
 de Fortune minoris utriusq; p̄p̄tatis homi
 nes diversa hūc loco donaria contulerunt
 & quidam domos nobiscum manserunt
 & quorū epitaphia adhuc nobiscum sūt
 & p̄p̄tatis varia scuta & insignia p̄p̄ta
 monstrantur: Alberty de Hohenstat Eques Alb. de
 Alberty de Appelfetten multi de stem Appelfetten
 & Hohenstem: Georg Kayb: Hans Simon Nobiles de
 Kayb: Hans Michel Kayb: Joannes Kayb Hohenstem
 de Hohenstem. Hi nobiles sūt omnia, Nob. & mili
 sp̄athoru iam videntur Maiores: quāq; Hohenstem
 Kayb: de
 hodie sp̄ath
 thij.

LIBER

insignia depi. Da sunt in...
 ph. maioris: ubi etiam sua...
 habent. Horum autem omnium...
 extitit Fundator huius...
 Luitoldus cui iuxta vitam...
 factus est hic monachus...
 Comes de Bühl siue Bottingen Luit...
 fridus filius Bertolphi de Sparn...
 seggo, quia idem pater postea...
 catus est eodem tramite. Deinde...
 ricus filius MANGOLTI Comitis de
 SINEVRINGEN & Adelbertus
 Hættingen & domus quam plur...
 pari dignitatis linea possidentes, quos
 Laudabilis vita ingenuitatis prop...
 nobilius imitanda. Non solum autem
 virorum nobilitatem & feminam
 equae ingenuitatis abinitate ducor...
 turum: praesens Carnobium est redimi...
 Inter quas praesens ceteris clariora m...
 cabant sydera: secundum seculi qd...
 dignitatem nobiles sed iuxta diuina
 religionem, multo nobiliores ac fulg...
 tioris: Adelbrüt Comitissa sicut uxor
 Adalrici Comitis de Carnertingen
 filia uxoris Comitis de Dillingen

hodie per
 cor. pater

Mangolus
 Comes de
 Sinneringen
 Adelbrüt
 de Hættinge

Viri uis comes
 de Carnerting

P R I M U S

quod erat germana soror Vdalvici San-
 Aistini Confructuensis Antistitis. Quam
 à vestigio secura est soror ipsius Harde-
 wig nomine quae prius apud Her-
 stin in Honnorum seu Monachium
 vixit coniugatione sed ante
 sororis sui disputatione vitae
 arduioris in hoc humani se vultu
 exoptulo, tunc Christi fervens An-
 ne, ut eiq. irrepressibilis vita non
 solum feminis sed etiam viris possi-
 apto fieri. Has non modo grossis
 corporis verum etiam via virtutis alie
 plures aequali profapia vel minore
 exortae sunt seculares. Equis fuerunt & Bertha
 Adalbrict & Bertha filia Vdalvici ^{Adal-}
 de Commingen, praefatae Adalbrict ^{Comitissae}
 Comitissae filij ac Tutor Bertholdi ^{de Camer-}
 Ducis de Zaringen nata Gertrud, Bon-
 lostaj Ditis polonorum & Salome
 filia: Luithgardis de Wönnigen: Hiltrū-
 dis de Rordorff & arguenda eiq. filia
 filie ipsius de Hirtspile.
 ADELHEVDITOM filia Adelberg
 de Haringen, fil & alie multae simili
 genere

generositate excellentia repleta, quae
 sua sua oblationibus quae castra sua vi-
 ta & ab eis nunc reprehensionis com-
 punctione hunc cenobio honori suum & de-
 cori fuerunt. Sed nec hoc similitudinem arbi-
 tramur quod quidam tam viri & famula
 seculari dignitate sponte deposita hic
 magis subesse quam alibi praeferre deliquit.
 De quo vult in nostro scripto quia dicitur ex

Albiret sit Albiret nomine Comitis Egin-
 nis filia: Sed Gebhardi Straßburgensis
 Episcopi germana, quae quondam fuit
 Abbatis apud Lindenbergiam Abbatisa. Haec
 eundem fastum pro Christo deposuit, &
 huiusmodi suos iussis DNI VODALRICI
 Abbatis hoc loco supposuit, cumque vita
 austeritas, abstinentia singularitas
 patientia longa ieiunia, huiusmodi
 facit virtutis & reliquarum virtutum
 sanctitas tanta fore nunc ~~virtutis~~ ac ta-
 lis, ut merito prioribus sanctis credi-
 tur aequalis. Haec VODALRICI Dis-
 comitissa Comitis Fridrici Comitis de
 Zolre ipsius Abbatis Germanae
 in quantum patet & iactantia posita
 dignitatis iuncta. Cuius plura
 facti sexus utriusque nobilis & ignobilis

PRIMVS.

iustes & pauperes sui mercedem ad
 hunc locum pro dei amore in calumnia
 perueniunt & bona sua tradiderunt
 ut vallis ita copisset frumento spiritibus
 mundi & corporali abundare clamare
 & hominum dicere. Cuius explicare plalm. 64
 poterit, quantus fructus conuenit
 fatiens in vltimis superis fortis? Cuius
 conuenit cuncta? in eis ~~ARE~~ tua
 magnalia? Ipsi qui pro sunt de qbus
 testatur Quotiens in habitabo & ream
 illabo in illis. Nullum ibi virorem Apoc. 21
 ad multosum vel in colloquio conuersionem
 Nulli illis cognatum vel germanum
 aut etiam ipsam matrem suam cum
 alius qd Abbatis concessione per
 mittitur linguam edire. **NULLVS**
 preter magistros carum & caros psonas
 aliquando sine licentia finitius ingre
 di aut illas. Nam licet omnes pari
 ter com morantur in vna valle. Dicunt
 tamen terram ab in ^{vicin} di ^{vicin} Halm. 83.
 mansueta callis. Et omnes stant
 & huc plorationis ^{conu} pulle pro asperis
 virtutibus secundum ut miramur domini
 in deorum in syon videre.

LIBER

CAPITULUM XXI. @ VOD WIL

ti principum & aliorum No-
bilitatem Tabulam Extremam

hic p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o
Expretare.

Nonnulli vero principum & aliorum
Nobilitatem utriusque sexus ac dignitatem
varia TRIBAM NOVISSIMAM p[ro]p[ri]o

eluxerunt hic p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o

De quibus absq[ue] loci fundatione p[ro]p[ri]o

Optitit Comes Vdalricus & apud Cam-

trigen in ecclesia sua ditionis erat p[ro]p[ri]o

mo tumulatus. sed per uxorem suam

Adelbriden superius memoratam post-

quam hic est translatus. Demum Comes H-

ricus de Berge cum filio suo eiusdem

mitis ac dignitatis ad succedendum

in hora mortis monachi p[ro]p[ri]o dominum

Vdalricum Abbatem apud nos efflat

cum assensu parentum suorum id est Bo-

bornis Comitis & Sophio ipsius uxoris &

parentum filij Diepoldi sunt huc trans-

lati & in Capitulo nostro eundem p[ro]p[ri]o

riter in uno monumento positi po-

quos MANGOLTVS de SREVRIN

con cum Mactilda sua uxore meri-

in eodem capitulo q[ui]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o

Vdalricus
comes de
Camtrigen

Mangoltus
comes de
Sreuvrin
hodie
Simathagen

PRIMUM

quos nominetong spiritum emmendo
 pstringing muth clera guntusitate de
 forti viri scilicet ac mulieres ad commo
 mandum nobis huc vini videntes sine
 mortuis nostris conscripti nostri cupien
 tes tanta hinc cernobis in brevi contu
 e praelia, vel alteris rei donaria. ut si
 ut supra retulimur maior ac minor ecclesie
 cum clau pro ac officinis monastice vite
 longius edificari sit cepta diuino cum
 patrocinio decemissime perfecta.

His paucis quasi per excessum de consue
 ctione vel presentem hinc cernobis subse
 quentiam notitia qualiter cumque prola
 tis consequenter hoc loco libet nomi
 nationem exprimere quomodo temporibus
 Dⁿⁱ Valerii Abbatis hinc loci sancti
 idem monasterium vel prediorum
 sit traditionibus amplificationem vel hi
 torum conscriptione decorationem. Sed
 ga thesaurum ecclesie cuncta que
 memoranda sunt SANCTORUM RELI
 QUIAUM estimatione precellit.
 in ista narratione primum locum
 retinere squalas reliquas & thesauri
 rum ecclesie orationis compellit.
 CILTR aggrediatur memoria
 tradere qualiter istos locos memoratim
 patrem nostrum VARIAN cepit

succedere, quodlibetque librum prout
 subsequenti conscriptione de sacro
 vbi religio de ecclesia Thesauri de
 pro dñs vel de libris, sunt canonice
 randa pro ipso vel cum ipso sunt
 congregata cum continua cura con
 his diebus vite sua ad hoc semper
 vigilavit. et hoc semper iustitiam suam
 quamque utriusque vite necessaria con
 grua et congregata conservaret,
 conservaret multiplicaret & augeret
 fides qua vel ipsi videlicet vel alio
 rum revelatione cognovimus notitia cu
 Actum pandere curavimus. ANNO
 MILLESIMO CENTESIMO TRI
 CESIMO EVINGTO Dominice Incor
 nationis. EVADRAGESIMO SEP
 TIMO canobij inchoationis &
 CADRAGESIMO PRÆFATI V. dubit
 patris nostri Ordinationis hanc sen
 tence capimus.

LIBER SECVNDVS
 VEL PARS ALTERA huius
 chronice.

INCIPIT PRÆFATIO.
 sequenti Opusculi.

SECVNDVS

PRIMVS HOMO CONDITVS

fraudente diabolo INOBEDIENS effectus
 hac horrida & implacabili voce. TERRA
 ES & IN TERRAM IBIS cum omni sua Gen. 3.
 damnatus est serpe. Hanc quippe sen-
 tentiam mortis quam PATER ADAM
 primo audiuit & postea breui vniuers
 tempore in veritatem & pulchritudinem re-
 factus est in seipso complacuit, vniuersi
 filij suis omni videlicet humano
 generi quasi legitimam hereditatem
 reliquit. Et ideo omnes homines ut videri
 vult. In pulchritudinem conuertuntur
 morientes in pulchritudinem conuertuntur
 funt & cinerem vultu in pulchritudinem
 in suam originem. Quare quoniam
 hominis VITA citius finitur morte pre-
 uenta & omnes pergunt in vltimum locum.
 Mortui n. doctis similiter & indolte
 Rusticis & Mobilis, ne forte iusta
 quae in Mundo cernuntur a qbus dicta celest. 2
 fastidiosi essent obliuioni traderentur, in cap.
 districta Maiorum hanc autem repisse &
 posteris instituisse traditur, ut quae pio
 cunctis quicquid amabilia, quicquid digna & utilia
 memoria viderentur: omnia litteris con-
 preterita notarentur sicque in posterum trans-
 mitterentur. Hinc est quod succedentes
 filij patrumque sicut funguntur & manifestant
 Pol. 36.

viderunt antiqua & monumenta
 ante multa secula ab eis dicta gestis
 sunt veluti coram profeta inspicere q
 bus parentibus nati, quibus de patribus
 instituti sunt norunt. FUNDATORES
 ecclesiarum & monasteriorum q fuerint
 unde originem duxerint sciunt mona
 chorum & sanctimonialium catervarum
 q quos sint instituta littero pauciora
 REV. P. A. n. ut D. Hieronymus de
 clamentis litterarum scribere dicit
 Hanc nigr sola res est, quae homines
 absentes praesentes faciat. Item si
 doctus littere sunt Indici rerum signa
 verborum q bis tantum est, ut no
 bis dista absentium sine voce loqua
 tur. Unde nos quoq litteris intitulamur
 Frater & filij trading vobis quia & acco
 pino & pater nostri amicum amicum
 nobis. Imo quod videmus & audimus
 & manibus nostris tractaverunt Quia filij
 domo sst Canobian inter Danubios &
 radices Alpium constituti, & nato
 videlicet & a quibus primos st fundato
 tum alij posthac milies sublimati
 ut sciat Unde hanc omnia quae
 certis sum pferunt initium, & uia

p/ut. 43.

Joan. i. l. p.

SECVNDVS

ingram fuit parvulus lapis, qui ut in Daniele
 regitur crevit & replevit orbem terrarum. Dan.
 Ita tu parvus in magnam & hinc inde in altum
 in magna paupertate in maiores copias pro
 fatum cunctis in fit sublimatum: Ne tunc
 vestre Censuræ de his Fratribus hinc
 locum in habitantibus facias totum: primum
 in Fraternitatem: ino venerandam per
 Fraternitatem vestram fieri volumus quod
 sit in hac monasterio monasterium hoc
 sit constitutum ex quibus quatuor in
 fortitudo in vestris Claustris officium
 in fucillis Censuræ vos sit redacta
 quali vestris studio & sollicitudine Divina
 Memoria videlicet sciendi hanc loci
 Abbatis monasterium cum suis officiis
 in melioris usus sit restauratum in
 hoc casu ut armis sit cooptatis. Vos
 itaque ut in Evangelio Dñs ait in Joan 4.
 labores aliorum introitis & operamini
 in vinea Dñi dispendiis, pondus
 diu & castis supponentibus non multum
 laboraturi: sed quodammodo paucissimi. Math. 20.
 successistis. Quapropter humiliter ac
 devote hanc visitationem expetimus
 a vobis, ut sine intermissione orationes
 vestre, apud Deum succurrant vobis.

LIBELLVS

Graviter quidem sed tamen debet in gratia
ut puto q[ue] summa fides v[er]is m[er]ito
v[er]a diligenter conseruamus & ad v[er]itatem
peruenire v[er]itatem q[ue] d[omi]ni[m]us. Quid plura

CHRISTVS p[er] hunc v[er]itatem q[ue] d[omi]ni[m]us. Quid plura
et fundame[n]ta CHRIS TIS cunctis h[uius] fundamen
tum cunctis h[uius] probabile sibi acceptabile fr[uctu] per
Zuñi f[er]re s[er]u[er]e det in cunctis h[uius] h[uius].
Non Manu.

N.

INCIPIIT LIBELLVS DE
Constitutione Monasterij Zuñi
fulcris secundis.

ANNO INCARNATIONIS D[omi]ni
M: LXXXIX. VRBANO PAPA II.
ROMANA ARCI PRASIDE
TE: HEINRICO QVARTO
Imperatore

IN DVS

Imperatore Regnante: Lirholdus & Cu-
no Comites, duo germani Fratres Rudol-
pho, patre de castello friburgensi di. Ao. 1160
Adelbrando matre de castello Wilhelmsen-
municipali progeniti: Unitione suavi
Spiritus edocti coeperunt in praedio suo
Unifaltaba appellato, monasterium
construere & monachos maxime liberti-
nis de Friburgensi civitate Canonicis,
qui eo tempore sub Wilhelmo Abbate
in Regulari disciplina fuerant cluniacen-
ses, suis videlicet praevicis, ascitos
illuc invitare.

Præfatus enim Wilhelmus per se adveniens
fecit ut in illud propheeticum, ut cunctus
& destruas, & edifices & plantes. Eandem
villam satis populosam primo iussit de-
strui & funditus evertere: ac postea propriis
manibus, quia in tali negotio pitissimus
erat, cepit monasterium instaurare & coar-
das officinas, ut hodie cernuntur, in honore
DNI pulchre praeclares disponere. Hec
sunt autem praedictae quae cum primis
Deo: Sanctae Margaretae, Mariae &
per primam Virginem ab ipsa sunt oblata
& sub multis testibus ad almos &
sustentandos monachos pro Christi amore
hunc locum inhabitabilem collatus: ac postea
secus Rotinacker locum Welshon Drice

creatus,

Ceterisq[ue] REGNI principibus ad colloquium ibidem
congregatis sollemniter iterata & principaliter
confirmata

Ipsum quoq[ue] oppidum in quo monasterium con-
structum quod inter cetera habuit principatū
Zuinfallaha inuicem totum a fine usq[ue]
ad finem cum quatuor nobilibus & quatuor

villis adiacentibus hoc est Bach, Branon,
Stamickart Goumbere & quinq[ue] Memora ad
iacentia id est Redin (hodie Rieder)

Villae & pagi
ad comitum
Zuinfallaha
de spectu m.

Büchil: Haibere Hahyon hohz: Wilan
halda: Magnam etiam partem montis
memorosi qui vocatur Tatis büsch &
inter ipsum locum & Danubium fluvium
ad meridiem positus in altam vertice
extollit & postea propter inuicem
populos & de suis terminis rixantes nunq[ue]
no labore vallo & fossa a nobis designa-
tus terminum nostrum a ceteris pa-
gibus definiat: Cuius nulla so-

2 cor. 6.

cietas Lvi ad te nobis & dimittat
pone partem montis EMERIBERG.

Zumberberg

q[ue] ad orientem respicit, ecclesiam q[ue]
plebeiam in prefato loco sitam
decimis insignitam ex q[ui]bus due par-
tes hadum usurpatæ sunt in potesta-
tem laicam. Tertia duobus dabatur
clericis q[ui] ipsam cum populo procura-
bant ecclesiam.

Sedem enim villae excepto ipse oppido eidem
 ecclesie sunt subdite quarum ista sunt nomina
 Breitenfeld: Buch: Brünlon: Steinkar: ^{pays subdi}
 Corve: Sinderinburg: Wimmshorn: Gänig: ^{& subditi lo}
 Gere: Gönningern: Hülffsteden: Gisingen: ^{rubio 2m}
 Hohenberg: Honhilme: Kaysersberg: ^{tabula: 16}
 Ellentzen: Vphmaro. Insuper etiam villae
 la Hattenburg, ex maxima parte & de superioribus
 Wilzingen pars quaedam, id est citra
 fluvium ibi decem annis decimas per
 solent praefata ecclesia. Haec omnia simul
 posita: simul tradita pro centum maris
 sunt composita.
 Ecclesiam quoque apud Digwinfeld ^{Digwinfeld}
 constitutam & utriusque sexus & coe-
 tis dederunt familiam copiosam
 Cuncta haec frater eius Wernherus
 Argentoratus episcopus qui nuper
 in seismate de quo postea diu
 sum perierat, forte obierat.
 Cuius ipsiusmodi minime q. eis reliquerat
 integram & intactam primum basilicam velut ^{psalm 140}
 ac opulento sacrificium vestimentis REGINA
 Caeli immolabant. Ita simul tradiderunt adhuc
 in diversa alia etiam addiderunt nonnulla singula
 singula.

DE PRAEDIIS ORACVNO LOMES tra-
 didit.

D E D I C A T I O

A D R E V E R E N D U M P A T R E M

D o m i n u m M i c h a e l e m A r c h i m a c h

C r i s t a m C a n o b i j. Z u c c i f a l t e n s i s

D o m i n u m s u u m G r a t i o s u m

P r a e s u l h o n o r u n d a s a l u t e m i h i p l u r i b u s a d i s
 A d d u p l i c e s f l u m i n u m p r o t r e n t i s A g u a s
 S i m l i c e t h a u d f a c i l e p r i g a d t t i b i c o g n i t u m u s u
 S a n t E p i s t o l a m n i l m i n u s h o c c e b i c r s.
 S i c p r o m o l o q u i t u r q u a s i v i u a l i t e r a q u i d a u s i t
 A d p r o c e r e s e t i a m d e p r o p a r e g r a t u m.
 E r g o d a b i s b r u n n a m i q d n i h o c O r t h o b u s O l i m
 P r a e s t i t e r i t t i b i C a n o b i a r c h a, v i d e r
 I l l o m o n a s t e r i j f u n d a m e n t a i a t a r e u e r s e t
 p r i m i t u m & q u a n t u m e r e n e r i t o r d o d o c e t
 E r u i t a c l i q u i d a d e p i n g i t i s o m n i a c l a u s t r i
 T e s t a f o c o s, a r a s, t e m p l a, t h e a t r a, t e i.
 L a u d e s & e l o g i j m i h i d e m e r n i s e v i d e n t i a
 S i t s a t i s O r t h o b i c i s p r o v a t i o n e r e j.
 S i t a m e n i n s p i c i a s q u a s e d u l i t a t e g r a n i s
 F R I S C H L I N U S s t u d i o r a m i n e t i l l u d o p u s.
 D i x e r i s & f a t e a r e v o l u n t q u o d i s i m p i g e r a q u e
 S u d a r i t, q u a n t u m p r i m i t a t i s e r a t.

DEDICATIO

Non nihil est, artes depulsiōe posse si^u
 Flugia stabulum, cū foret, arte trahi.
 Fecit id hic Viragens aliquāto p̄rior, atq̄
 Hactenus in lucem prodeat vnde liber.
 Vester honis illū agitur tuā cūssā¹¹² trūq̄
 Ordinis: & Vates pandit id omē tuū.
 Hūc age prosequitor: solitūq̄ facere tuū
 Dignus ut est alibi tale me velut opus.
 Ambo vel alter his viāq̄ potestūq̄ honores
 Hosco per officiū promeruisse. Vale.

R. T. D.

officiū p̄paratus

Sebastianus Hormol
 dus. T. V. D. ciuis
 Heilprunensis. p. L.

Nano Juno
Colberg.

CINO COLBERG singulariter ex proprijs
tradidit apud Nūcia hūsa & in proximo
monte quā Colberg incipatur 30 man-
sus unum molendinum, duo nemora,
id est Stübicha & Kachinsum duo magna
prata unam vinam septuaginta sili et
compositum uigera: quae tunc sine
temporis non omnia erant exulta. Nemo-
ra eandem montem cingentia: passua ubi
rima: pomaria omni fertilitate locunda
Ipso anno quo haec scribo mandauit 64
passua vini ex hac uinea impleri iussit
Ita tunc mellifluis fultus fuit celi: Et idem
quoniam uinum laetificat cor hominis,
etiam nec recalculationis Luitoldus ipse
locum plantarum Cino rigauit, Quia uero
mentum dedit Terram prope Ayltratum &
arentem Luitoldus dedit uirginem, pignus
& uirginem inferi Cino contulit omni
quae apud Nūcia hūsa, ad Colberg uero
possidens 64. mansus esse dicimus
In pago etiam dū regnum appellato ubi
ipse magnis diuitijs ex materna heredi-
tate chenuit in villa Bülch montata 20
menses cum parochia. Ecce tradidit
Itom apud Thottinghofen 12 mansus &
quarta pars eccliae a prefato Cino tradita
tū & quarta pars copiosa piscationis
inflatus & Lindimugus appellatur. p.

psalm. 41.

1. cor. 3.

Hec duo post obitum eiusdem VNONIS q
 eiusdem existantibus causis quæstio enarra
 re duntaxat causa benedictus. Conf. h. l. l. r
 talis comitis sunt benedicta & in usus heredes
 distrata. Reman. locut. tunc. plur. q
 Cantu. mancipia ad Distinctionem proci
 nontia q. non sunt cum eadem proci
 vendita

DE PRÆDIIS à LUITOLDO comi te traditis.

Luitoldus autem comes tradidit. 14. mans.
 apud Altenburc: unum molendinum villam
 subint. vniuersam capellam quæq. S. Nicolaj
 in eodem loco sitam, à Fratre suo Werthero
 Argentiner. si episcopo, antequam in scisma
 caderet, consecratam. In hac villa coluim
 ne nostre ecclesie sunt excise, Apud Osn
 drigen dimidiam recte partem & unam
 salicam & menses complectentem

Quodam hūbas apud Tharodrigen, duo Tharodri
 numora, duo molendina, dimidiam par
 tem recte, cum decimis & familia solia
 p. soluentem tributa.

Alterra pars recte ad ecclesiam in vico q. appel
 latur Wylon constitutam, noscitur parti
 vere. Quodam autem tempore q. d. an
 clerici de Wylon nostram partem eiusdem
 recte nobis iunxit complerent. reuerere

Weyla
 Eij. D. r.
 ding

dicunt eandem partem non
loyaliter stare. sed ecclesie apud Wylou
cum decimis subditi esse debere.
E contra Antiqui de nostra familia
nobis retulerunt. Non solum nostram
partem ecclesie sed etiam alteram partem
magis ad nos pertinere quam ad Wylou
dicebant. n. quendam presbiterum de
Darsodringen equum emisse a presbite
ro apud Wylou tunc temporis ma
nente eius dimidium partem ecclesie
Darsodringensis concessisse: donec sibi
equum redderet aut 30 solidos Ulmen
sis monete redderet: post paucos dies
Venditore mortuo ecclesia mansit non
redempta. Ita presbiteros se vidisse illi
nostri testati sunt, qui omnes ecclesiam
apud Darsodringen cum ecclesia sancti
Blasii a Luitoldo Comite & a patre eius
Rudolpho habebant: Et nullus eorum ex
Christiam apud Wylou habebat: quorum
istae sunt nomina

Sigboldus de Tüzzelingen: Bärckart
de Tüzzelingen: Gebhart de Leonadingen
Hugo Romanus: Richarz de Arystor
Diernus de Gührik: Eberhard de Tha
rodlingen: Landoldus de Linsingen
Eberhard de Tharodlingen

12
vinum mansum. Ad phullingen
mansus & pratum. Ad Schibach
Tria molendina apud Hufsen. Apud
Wimbisheim 6 Hübner. 2. molendina
Ostheim adiacentem plus 20. mansus
comptantur. Minusque subest villam
ex domo Luitboldi Lubemg. Nam
vinum mansum ex predictis duobus

Ruitingon
ein derg
garant
erg ein Rieß
stett.
ad phullingen & tria molendina apud
Hufsen, quia Luitboldus dedit & vinum
molendinum apud Ruitingon, quia
quidam sig. miles nomine Ernst postea
apud nos monachus effectus in beneficium
habebat eodem consuetudine cum 20
talentis argenti a quo dam Rudolpho

Rudolphus
a phullingen
viniq. Hanc enim canonicis proxima ad
hymorum abundantiam magis nobis est
necessaria. Dedit enim ad Ruitingon
vinum mansum. Ad Himmelsweil
trias Hübner. postea ad Schibach
pro alijs duabus comitatibus. Apud Wimbisheim
4. mansus. Ad Buchheim
vinum mansum.

Lupinus
Wulffing
In Territorio Curioni in villa Iquic vola:
ter Lupinis, quartam partem ecclesie
vnam salitum terram, cum 4. vineis
his appellatur volubilis, una quae est

secunda vocatur cultura: Altera Chysa: ter-
tia Castellu: quarta Gisin Wiegart .5.
est parvula.

Quatuor diuina Vinitates cum beneficiis
his proprijs, ad excolendam vineam depu-
tatis. Tertiam quoque partem ex Kainle per
curij fluminis navigationem ibidem
instituta. Decimas fructuum, proventus
illius regionis, & tribus huius in eadem
villa constitutis, a personis eius ad
monasterium Sancti Galli traditis.

In propria villa Igria Flascenis diuina villa
duas vineas & in montanis proprijs positis Flasco-
Alpes amplas: ex alpihus istis vel subica-
torre agris, & dominis vel utriusque
familie tributis, & diuersis casis
vel arvis ex nonnullis municipiorum
seruitijs procurator villae dabit omnia
necessaria fructibus
annis cum decembris Casis Alpibus
suum pretium habentibus: & haec omnia cum
sibi subintis ad villam Forzaha id
est, ad Brigantionem vel podaniam huius
deportat in plaustris omnibus necessarijs
ad viam pertinentibus, praeposito suis
Comitibus ab ipso subministratis. Hic
ipso dedit quoddam praedium a Fratre
suo Eymone sibi in Alfania interfectum

Bodensee

relictum Eberhardum vocatum
mis Raboldum suum quod i. h. un
dum ablatum sed eiusus comitis Werin
bri a Eröningis per thimilium pa
torum. restituta pavis intricatis dieb
eidem impatori acceptis. 60. Libris ar
genti est datum.

Hoc est oblatio: hac sunt predia in
Domino Cünone & Luitoldo cum
omnibus suis & aliis familiis mul
titudine copiosa. Oro eiusus Genetrix
oblata & a monachis quod sibi prout
infirmis heredes: habundantia sin
guli singula ut relatum est contine
predia.

DE OBITU CUNONIS Comitis

Grassianus Septuagesimo fundulicis huius Camer
Aitit anno anno Cuno comes apud Wilffingis Ca
1095. strum suum domino septimo Cal. Nouemb
ano 1095 vitam finivit a Fratre
Luitoldo huc aduersus est cum pater
Rudolpho & fratribus suis Thimfrido &
Ervingro tumulatus quiescit. Hoc mag
nam diuinitatem potentiam chery inter

Cunone Frates suos fecit dilectissimis inter eos
militis viri
futura vita huius Regionis princeps, omnis gloriosus

arge vestibus ornato; in comitijs distans
 primum suis minus terribilis fuit, & senes
 Statuta erat haec: dum forma se
 impetum corporis fortissimum, in bello
 multos praemissus, & minus impavidos
 Aliis fratribus suis retro post sacrum
 euntibus & Orsine quies a secula de Abisso
 in Apocalypsi dicitur exposita in hanc sententiam Apocul
 Quoniam possessoris suas opas ultra 13.
 Citra in Rhenum fluvium subditio
 nobis debet. Inimicorum habuerunt
 plusquam vicinas diligunt. Hic & Fra
 ter eius Luitboldus a Deo inspirati
 quia verba ad regnandum nunci
 asimas habuerunt, in fidelitatem sancti
 Patri usque in finem cum Apostolice pro
 sententia. Praefatus Cuno Gebhar
 dum quondam Ratisponensem episco
 pum, cuius virum in ybasibus, apertis
 agitur Regis rebellantem capiens ab
 Heinrico tertio Regem sibi commisit
 apud Wülfringer adjuvandum in casu
 die habuit quoniam postea Regi exan
 citiam, honorifico ad propria re
 misit

ITEM DE LUITOLDO

Hactenus de Cuno regnante. Nunc
 Stylus ad Luitboldum vertetur. Ipse
 libere

dictis deo & hominibus multam. *reclit: 45.* hinc cunctis tradidit nos ab aliquo
talem suscipi salubri consilio premom-
ino ne id fuisse omnino in preparationem
interdixit. Dixit enim milites maxi-
mam occasionem destructionis monasterii
viam & quintis monachorum p[ro]hibe-
tionis causam fore maxime p[ro]prietatis
& paupertatis. Monachi enim & milites
habent fr[atr]es quintos & p[ro]prietatem,
namque sunt ira, rixis, & dissipatione
medurunt: insuper res monasterii inter
se dividunt. Inquit: alia vivando, bel-
lando rixis ferro confringunt. Et
quomodo mures monachi & imbelles
suis possint resistere, & p[ro]prietatem domi-
ni vel ipsi etiam tyranni vix & acgre
quint impetere?

Zentholdi
Comitis for-
ma & vultus Hic de quo loquimur (videlicet Zent-
holdus) vultus omni vultu sua, cum
in p[re]senti habitu valde fuit religiosus
nec uxorem, vel concubinam habens
omnino permansit castus, in vultu
pauca, barba, & stulticia modicis
appellat pulcherrimus, nullum affabilem
nimis amabilem & totis viribus optabat
pacifem. Nullus furum vel latronum

captum de manibz eius nichilominus liberare
 potuit. Nulli enim virtutē sed p̄s verba
 contrariū fuit, nulli aliqd rapuit. Ex
 capto REGI HEINRICO ^{cur} Nürtingen
 oppidum ubiqz in suis finibz præcū Nürting
 punto rapuit & forti p̄silio quā ^{diostus}
 diu gladio accendit fuit eo invito ^{unus nō}
 tenuit, quod etiam rapinam esse ^{graff hū}
 non arbitratz est, ut ipse dixit. ^{Kaiser hū}
 nam idem Rex eo quod ei, commū ^{ist. ubiqz}
 vicariū voluit villas Buchhingen
 Neringen aqz omnia quæ in orien ^{vrsad}
 tali. Frustra in beneficio & in Episcopo ^{Noring}
 patris Wirzburgensi habebat p̄s ^{frankf.}
 nullo munus ei abstulit. Omnis ^{Land.}
 tunc temporis illud euangelicū
 tollis quod non posuisti & meris quod ^{Luc. 19.}
 non seminasti quasi hoc erat: ^{Quid}
 n. quisqz occupare vel rapere poterat ^{Quid tūc felix}
 suū esse dicebat. ^{unus esse}

Igitur post om̄s hereditas ad ipsū
 solū pervenit omibz p̄s ^{unus esse}
 moratis vitis alis, ^{Griff.}
 Roma ip̄s canoniū sub annuati censu
 unig divoz obtulit: Nam Amicus con
 sanguineis suis beneficia sua vbes
 prædia largē tribuit, reliqua vendidit

& Egonis de ipsi di. manu distribuit:
ipsius cum fratre, proindeque etatis, cum
decessit & iuxta ultimam etate debilis
falsis propter humile habitaculum sibi proprium
monasterium ubi moraretur inspicere, in quo
& continuos per annos cum omni roborante
te & letitia nobiscum mansit.

DE OBITU LUITOLDI.

Decimo autem Fridericus huius anno
die anno febre pulchre infirmitate ingru-
ensante magna deiectione multumque laen-
mis monachis esset 15 kal. Septemb. in
pauca gerit usque in fratre suo ERNOHET
& patris Rudolphi patero in multum
ultimam TUBAM exortabit. Denique
quomodo in vita sua principibus digne
vixit ita & in morte non fuit separati
2 Reg. 1. Horum ut credimus nomina in libro
eccles. 39. vitae caelestis sunt scripta & memorabilia
Philip: 4. eorum apud nos in ubique in in secula.

DE MATRE & FRATRIBUS Eorum.

Horum mater Adolhrit Comitissa de
Nimpeghart cum fratre suo Henrico
Rammatusi Episcopo praepositum in
Embirsch & Villam Salsbach Salsbach
Argemontensi ecclesia contulit: ubi &
ipse cum Egonis Luitoldi comitis pa-
tris, & filii sui Werinbero imperatorum

et Episcopo Eginone apud Rumbold in
 vincti etate in coniugis locis decessit in
 ecclesia S. marie ante altare sancti Lau-
 rentij poplitea posuit. Horum nomina vel
 unumvisera libris nostris inseruimus.
 Verisimili tamen Episcopi & Eginonis
 Frutis sui nomina tunc modo in libris
 nostris non notauimus: quoniam cum
 Rigo Heinrico & precavit & precare fecit
 Israel communiuicauerunt & in commu-
 nio contra Apostolicam infirmam ipsi pro-
 seuerauerunt & in tali heresimato peri-
 erunt.

Bischoff Hein-
 rich & Rig
 Bischoff Hein-
 rich & Rig
 Bischoff Hein-
 rich & Rig
 Bischoff Hein-
 rich & Rig
 Bischoff Hein-
 rich & Rig

4 Reg: 18.

4 Reg: 10.

DE REGE HEINRICO

Horum temporibus impetrum est illud
 euangelium: Expremit vos sathanas. Lucæ 22
 ut hos cribraret sicut triticum: Et in Apo. Apoc: 12
 calippi: Ve terra & mari quia diaboli desce-
 dit ad hos: Habens iram magna faciens
 quod medicum tempus habet. Heinricus
 namque quatuor impator viam patrum
 suorum ingressus diuersis aduersionibus
 & infinitis sceleribus emittit cor suum
 & propter hoc sepius frivolum ad monitis
 gladii prout ab ecclesia absque anathe-
 mato damnatus erat cor suum ut non
 immundaretur iudiciorum inferorum sed qd
 leo rugiens posuit in calum os suum &
 quousque malignos Episcopos se execrantes
 fecit: proprijs subditos priuatos cepit.

Dan 13.

psal: 27.

psal: 72.

Si quos vero ex populo fervere videretur
impudicissimosque si nomen eos intemer-
ni eam loco impositos autem protulit.
Ipsam etiam Romanam urbem cum affligenda
patro sibi merito repugnante obsequium
armis cepit, Gregorium in papam VII. a
quo ipso iudicio Episcoporum de ecclesia
erat passus & excommunicatus honore pri-
vatum, rebus ex politiam de sede Anglo-
lica deposedit & perpetuum exilio inanis
impio damnavit. Insup Wipstius Ratis-
manum Archiepiscopum ob calaver sua
in septembris excommunicationis aposto-
lica sedi inposuit & ab eo sibi locum
Regni imponi precepit: siquid malum
inceptum: prius est finitum. Tunc in Aula
Regia: nunc Ratismanum omnia ecclesiastica
intra erant vernacula. Cuiusmodi vobiscum
de populo, ut dicitur, in libro Regum
in prophetis sua in manu & frater sacer-
dos Idolorum: spargit, ut in prophetis illud
propheta. A sacchario nunc in ipso
primis itaque Gregorius papa ut p-
falsi sumus in sua nobis Ratismanis
DNI in Romana urbe missam in
Galliam celebrante & quidam Grego-
rio civis Romano Honorio fante gla-
dio in caput fortiter ictus & in terra

3 Regi: 13.

Elect: 9.

vultu coelesti magnam in captis & in suis
 firmitatem est traxit: Vultu eodem die
 destruxit Corinthis. Turris autem vespas
 à populo Romano & diu proprie insti-
 tutus missam quam perdidit in Galla
 cantu usque ad communicandum compli-
 erat studium per agros ad hunc usque
 intentionem à dabo ad aliam intentionem
 voluit perducere. Ceteris in conuicta
 inuoluntate recte eorumque multis blan-
 diis minoribus & terroribus à Tyranno
 utriusque. Sed illi inuoluntate ad
 precors nec terrore conciliantur, nec
 blandimento seducuntur ut tunc illi
 malignis operibus consentiendo commu-
 niarent vel illam ab excommunicatione
 suis vinculo quod semper flagitabat
 absolueret: nisi ipse prius à Diaboli
 legione à quo capiti terroratum re-
 si piseret & dignos fructus meritis Luc. 3.
 tiae ageretur. Quare vir bonus iusticie
 fulgur est iterum propria fide, timens
 gladium domus capiti immineere. Ad
 ultimum quid salutem profugis obijt
 in perditione. Hoc ultimum animum
 exprimebat pie recordationis verbum
 pronuntiatus ex suo ore: Quod iusticie fulgur
 dilapsi & facientes per uariationem oculi
 III

Greg. 7. po
Anna box.

Gen. 8.

Ihuo moratur in exilio.
Faciens erat electus. Iohanna & Ar
cha regis & ubi regis esset presens
non intererat. Iohanna

Post hunc alij Episcopi qui in Urbem
olim morantur, esse Gobhardus & Diemo
salzburgensis: Hermannus Metensis
Adilbero Würzburgensis: Regim
hardus Mindensis: Hermannus de Ba
der Brunen: Altmann patruiciensis
Cum alijs minoribus 20. Episcopis eisdem
propijs sedibz ut prius disposuerat pri
uatiu: Multi Christi & Laici regis
suis potuerunt: multi ferro truncati

3. Reg. 19.

Nam ipse o mnes ut in Holia scriptum
est reliqui mihi septem milia in
rota qui non tunc habuerunt gnomia
sua ualebant. Vno animo Arrii

a Regi contradixerunt sub eius regno
imitari noluerunt & quasi uno ore
dixerunt Nolimus hunc regnare. Ipsi
ros. Et quoniam nimis indurati
erat cor phariseis. Greci & Saxones
cum Catholicis perstruuntur, eundem
& minus vel superius bello conflixerunt
vicerunt primo ad Vustagen. 2. ad
Strore: 3. ad Elstir & ad Hoch

Luc. 19.

Exod. 8.

ad Wirgiburg. 6. ad Clitz
 ubi etiam duo isti fratres Cuno & Lupo
 duo quos nunc in manibus tenemus
 multos ex suis militibus fratre truci-
 dentes amiserunt. Ubi etiam Riche-
 ldis Rex comes de Rheinfelden &
 posthinc Hermannus comes Rex,
 quos contra Henricum Tyrannum
 Catholici Regni imperatores, Hoc
 pontificio & corona inscriptione:

PETRA DEDIT PETRO. PETRUS
 DIADEMA RUDOLPHO &c.

Isti uero Hermannus & Rudolphus
 nascentis quo occulto dei indicio
 in bello contribuerunt. Denique post
 mortem Gregorii Romani Catholici resurre-
 xerunt Wipertum eiciunt. Urbem Apo-
 stolicam possi imponunt. Igitur quoniam
 bella imminebant. & ut in euangelio
 esse predictum legitur: Tradet autem
 frater fratrem & pater filium & inimici
 hominis derelinqui ei: quia tunc quatuor
 unusquisque nascentibus ferro truncatur vel
 a patre filio fratre in manus hostium
 tradetur. Isti praeter istos duo fratres
 Cuno & Luitboldus & alij nonnulli quoque
 deus interfecit corde percussit in
 voluntatem posterunt: Res suas deo
 donat monasteria construxerunt non
 nulli ipsos cum suis omnibus peculo reuocauit

Matth 10

Matth 13.

1 Reg: 10.

ciantes Vinam hostiam deoblationem
 Hoc domini tempore huc transierunt
 vel per simulationem in Testimonium
 provincia & maxime in Germania 20
 Cornubi & eo amplius noimng esse
 constructa. Nonnulla enim aduig
 constructa in qdy antiqua S. Brigid
 instituta a falsis monachis non solum
 ab illa Nobilitate & generationibz era
 annullata hac occasione in multis sunt
 reformati. Domini Archiepiscopi cum
 nullam Curiam vel Episcopum
 propter rubeam tunicam no fort ab
 eis vni discrepantiam ausus esset
 hic mittere ad Catholicos: Berthar
 dum Massiliensem Abbatem Chima
 casus vel alios nunc hunc, nunc
 istum quos undiqz in venit religiosos
 ad eos misit utrachos quos habitus &
 ingressus quom angustia vita omnino
 in se committit oculos: emittit ex his
 monasterijs yronayis & sarabaitis
 alios ex Chimaensis ex tritos illuc
 substituit monachos. Hanc muta
 tio dextrum exenti maxime emittit
 et industria Willshelz Abbatis Hic
 sanguis & Cornubi & vtrū erat ex
 omnibus istis causis
 Praefatus igitur resandisimz Hic
 egregior, voluit alio Nabitudo no so

... dominum ... Epistola ... Epist. 10
 Dominum & Baci ... a proprio filio Regis
 p[re]s[ent]is sed fuga lapsus ad ultimum
 apud Irodianum ... erat, in h[uius]
 profugus scriptum est enim in Apo. Apr. 18
 calypsi sunt fuit fuit ej.

DE HEINRICO V. FILIO
 Henrici 4. prioris.

Posthinc Regem filius eius Hen-
 ricus V. q[ui] fuit apud Actores &
 defensor in omib[us]. Dico in ...
 nobis p[re]dicta a Reptorib[us] diu obla-
 ti ut p[re]fati sumus per CXXX libras
 argenti sunt vendita. Hoc argente
 Monasterium & alia edificia sunt
 constructa: hoc p[re]dicta & alia diserte
 nobis collata quia: hoc novella
 Altheda oblata sed opp[ro]prio notum vel
 laicis in beneficium concessa sunt re-
 dampna quia dam p[re]dicta nobis oppor-
 tuna ubi deciderunt: hoc argente
 sunt enpta Henricus q[ui] fuit ...
 quia he ... & res & collata
 erant ad virtutem & magis ad ...
 ad hoc minime sufficiunt: hoc p[re]dicta
 in h[uius] substantia: & erat enim ad
 ex auro ... quod h[uius] ...
 nos / sed est ... populo

Nam. 23.

Clamantibus & discipulis perperam
Anima mea morte iustitiam & finem
nomine meum hominibus finitima.

DE MONASTERIO & ALIIS ecclesijs.

Monasterium denique à Lüttholdo Comite
& Roggero Hobato inceptum: ab Valerio
Abbate profectum: Gebhardus Constantien-
sis cum Wiltaro Curienti episcopo in honorem
S. Mariæ Anno incarnationis Dñi M. C.
VIII. Fundationis vero 21. S. idus
Septembris dedicavit. Dedicatum Bern-
hardus pistor Frater noster honesto
dixit: Dignus famulis pulcherrimis
illuminavit & decoravit.

Capellam infirmorum. Item in honore S.
Mariæ sancti Joannis Evangeliste con-
secrata ab Hincmaro ab Ansmarekingen
est constructa. Ad quam calidam aqua
de arboribus & vineis Hubertus ad Dornen
duxit ad illuminationem sigillam ecclesie
fecit ipse in extrinsecis monachis effat
in uenitatio ante ianuam ipsos
ecclesie tumulose quiescit

Capellam S. Michaelis Abbas Vlieg fidi
construxit: Bernhardus dixit.
Capellam S. Nicolai ad occasum in
fieri

hollie
gen
sont.

Hinc monumentum abbas ad Vdithildis
 Comitissa de Zollern est constructa
 Ad quam etiam Calvariam, Caputem,
 Solam cum minimis Venerabilibus nec
 parvis conlucit. Insunt unam Hibernam
 ad Stetten, Unam ad Ingislat. unam
 ad Herde. Unam ad Striche: etiam
 ad Dantbrin videtur ecclesie dedit
 In qua etiam ipsa quae non est
 consecrata cum matre Cirmigunda
 Comitissa de Vraha iacet sepulta.
 Albricht etiam pater eius Abbatis
 de Lindauigiu ibi iacet conlita. Eadem
 Comitissa Vdithildis in maiori mo-
 nasterio suo vultu hinc deposita ad
 altare. S. cuius suspensum: testem
 ex ferreis trophaeis, quod erat Hinnis
 Regis magis altare. S. Mariae Circuli
 dedit. Quoniam prout a primis
 fundatoribus collecta. Erant pro
 principibus ad ea quae alijs sunt
 tradita faciente p. gaudis.

Vdithildis
 Comitissa de
 Zollern

Stetten

Ingislat
 Brig Salzig
 Strichen
 Dantbrin

Cirmigunda
 griffin huc
 vultu

Hinnis Comites senior de monte
 in articulo mortis promissis in videri
 vultu apud Oppinthal C. alias fuit & aliter
 hodie Mochenthal) dedit. 6. marcus
 Hinnis filius Hinnis Comites finit

Hinnis
 Zin Berg
 vultu
 Hinnis
 Hinnis

PRÆFATIO ACRO-
CHICA HUIUS OPERIS

O. MNIBUS ZVVI FALTENSEM
locum incolentibus & alijs scire volumus
in hoc opusculo: quibus cumq; verbis pre-
dere curavimus: quibus auctoribus et
spirituum & Angelicam vitam isdem
locus ab initio coaptatus quibus tra-
ditionibus prædictis & alijs donatus am-
plificatus vel qualiter regulas
disciplinis institutis alijs virtutum
ornamentis fuerit decoratus.

R. em quidem arduam nostris
invisum inivitatum præsumptum
sed ubi id tentavimus non semel
vixit: sed multoties a patre
nostro VDALRICO fructu huius
Abbate: nec non dilectissimo fratre
nostro Bertolffo sacerdote lenis
& asperis: molli & duris verbis
multis sumus ad scribendum hoc opus.

T. andem tedio devicti, vel potius
terribilibus sacramentis obstricti:
licet incertos: licet omniscientia libe-
rali prope modum expectes, prefatorum
vivorum auctoritate superari: non
mitis

PRÆFATIO

monitis amittati: præsulys roborati
ad ultimum suffragijs confisi, ma-
num applicauimus: obediencie iugo
nos subiungimus

Laborem itaque nostrum eo gra-
tiovem vobis esse sciendum quo
non tantum temporalium rerum
Traditorum vel Traditum in
eo. quævis commodum quantulum
vostrium quibus vobis traditis
stimuli in pro hoc attendimus
lucrum

In hoc domus Benefactorum huius
cenobij fore iudicamus emolumentum
cum per nos posteris venerit in manu
remittam. Cui fuerit q bonis suis
bona presentis Monasterij dilatare
vint? Cuius? Vos quantum dona-
uerint? Cui ob hoc non solum
apud Dominum retributionem: Verum
etiam apud nos precium metuerint
Interventionem.

Ene quoque non minimam nostram
credimus vos Utilitatem. Si semper in
memoria teneatis pro quibus Orare
merito debeatis: Ne quando

P R A E F A T I O

gratis ut in Job .3. Cap legitur
terra comedatis ne fukus eig aduer
sūm nos flere compellatis.

B. eatūm quoy propheta dicit: q
labors manūm suarū manū
ducauerit.

F. ortassis dicat aliquis!

F. n satis possidemus bona & prædia
qd confert vtilitatis: a quibz colloca
ta sint scire personis.

C.um hac & his similia quae dum cor
ratē loquuntur a propheta Osea .4. Cap.
populorum peccata comedere conuincuntur
taur. Ideoy maledi cūntur.

T. sta quippe nimis magnā & abomi
nabilis Monacharūm Canonicarūm
seu Sancti monialium est ignoran
tia Monastriorū suorum eos
scire primordia: nec saltem precus
pro eis fundere: Vel orationis verba
seminare: quorū temporalia bona
se glorientur mixtere.

T. alom ignorantiam per p/sentiam
cupimus

P R A E F A T I O.

cupimus excludere licūbrationem
obmixe proclamae Lectorum me
propter sermonis rusticitatem con
terminat rei veritatem: sciens nos
nihil ex nostro corde falsi infuisse
sed ea quae vel oculis inproxi
vel ab his qui viderunt & inter
fuerunt audiimus aut in schedis
his sparsim notata inveniimus
posuisse.

H.oc autem rogamus celare qd
propter ingenij tarditatem, ac
sensus inopiam latinorum ver
borum non habuimus copiam.
Ideo coacti sumus ponere nonnul
la secundum Textorici Ordinis
idionia.

O.misimus etiam plurima q
videri poterant falsa, dubia:
sufficere vero credentis & probato

Et multis moramur?

P R A E F A T I O

O. mnia quae scripsimus praeparo
 patre nostro Vdalrico Abbate Fidei
 iussore cognouimus praesertim cum
 ipsius magisterii vel pro ipsius ac
 gressu: vel cum ipso parata sunt
 ferè cuncta: quae insecunda huius
 opusculi libello sunt relata: Cum
 etiam quadragesimo anno quod huius
 praelatus est monasterio: IN CARNA
 TIONIS vero DOMINICAE millesimo
 Centesimo tricesimo quinto: FUNDATA
 TIONIS autem Canonij quadragesimo
 septimo: ipsiusque simul ac memorati
 Bertolffi presbyteri: vel aliorum Senio
 rum narratio sciatis sumus.

P. Ex singula quae memoriam digna
 iudicauimus: seriem Capitulorum ap
 ponere curauimus, ut quod quod volu
 erit scire tanto facilius queat inuenire
 Sicque totum in duobus libellis opus satis
 minus distinguere

V. os nunc omnes in hoc loco thro
 famulantes deuote petimus ut sicut

P R A E F A T I O

sicut in hoc opere nobis Ulua Vires
seruire studeverim: ita nos quoque
premiū nostrū laboris orationū
memoriam faciatis.

Statuerimus quidem nostro nomi-
nare nullam prorsus mentionem
facere: sed ut quidam ait Titulum
Frontis trade, ut pagina sit ME-
TA: Signis tamen ob memoriam
agendam NOMEN NOSTRUM ex
pressius scire in capitulis huius pro-
prij litteris illud potest colligere
INCIPIVNT CAPITV-
LA OPERIS

1. De Fundatione loci. 2. De situ loci
3. quomodo patronum elegerint. 4.
- Descriptio dotis. 5. Quid D^{ns}

Luitboldus Comes ad hunc locum
suo Fratre suo CUNONE ex proprio
tradiderit patrimonio. 6. Quid
D^{ns} CUNO Comes ab Adelmo d^{no}
suo tradiderit. 7. Qualiter Wen-
heram Comitissa Cröningensis
de Wirteneburch. Sororis Willib^{ri}

P R A E F A T I O.

gae filium Comitissa ab Achalm
 Hereditate huius loci donis suis repube
 rint. 8. Quae causa sit quod illa
 praedia Dietminkouem & Buch ad pre
 spons non habeant. 9. De familia
 huius loci. 10. Qualiter Beatus Wil
 helmus Abbas Hirsburgiensis Fratres suos
 hinc trans miserit. 11. Ordinatio
 Domini Roggeri Abbatis. 12. Quo
 modo privilegium libertatis acceperit
 13. Descriptio privilegij. 14. De
 Obitu Cuno Comitis ab Achalm.
 15. ELECTIO ADVOCATI. 16. De
 Obitu Roggeri Abbatis primi & qui
 eius SUCCESSOR fuerit. 17. De
 Conditione vel Dedicatione Maioris
 ecclesie qualiter & alia quaedam cano
 nica de hoc loco viuendi sumptus
 exempla. 20. Qualiter multi nobi
 les & ignobiles suis mediocres ad
 hunc locum se contulerint & suabona
 tradiderint. 23. Quod multi prin
 cipum & aliorum virorum Tumbam
 extremam hic puiundo elegerint
 expositura: Explicunt Capitula.

LIBER

INCIPIT LIBER PRIMUS DE FUNDATIONE Locii.

TEMPORIBVS CONRADII IMPERATORIS C. qui fuit filij Imperatoris Henrici claudij qui Babenbergum fundauit: Non ille qui c. Iohannes Rex de regnandi gubernatione certauit.) fuerunt duo germani Fratres in partibus Almannie: quorum unus EGINO uir bellicosus & quantum ad seculum multum temporis gloria militum secundus. Hostibus suis UT EGOTERIBILIS: Amicis vero ut agnus mansuus & affabilis: post domum militibus consecutus est triumphales coronas: post multas inimicorum strages mortem, qui a profumme Rio Achalmia C. vulgo dicitur Achar vel Achatus annis vocalus.) dato precioso, quodam modo, a suo nomine EGINO: ENNINGEN) stare nec non perueniam poudere not modico a possessoribus eius coemit.

EGINO & RV-
DOLPHVS de
Kutelingen:
Fratres & comi-
tes primi ab
Achalm diti.

Vnde Achalm
suum nomen
habet.

Enningen ab
Egino comite
nomen habet

in extremis monachis opibus
Ankildoffen dedit & amplius illi
has duas villas p[ro]m[is]it. s. monachis
c[on]stituta vestigalia reddentibus
Rapolth[us] eis aliam f[un]g[am] apud W[er]m[er]
Rosum dedit v[er]o monachorum & d[omi]ni
Hubas apud v[er]um G[er]singen mon
natos.

Hoc[um] f[un]ctio p[ro]p[ri]a v[er]o comitis sororem
fuerunt Richinza Dux[is] Bohemie
Sophia Dux[is] Moravie: Galone
Dux[is] Polonie. 7 sic deo d[omi]n[u]m p[ro]p[ri]o
tos cum v[er]is suis & amicis magnificis
& in f[un]ctio h[uius] loco contulere beneficium
multa magnificencia p[ro]p[ri]a causa: quia
nam p[ro]p[ri]a longa terram p[ro]p[ri]a q[ue]
defuerunt ad nos non habuimus in
v[er]is v[er]itate v[er]um v[er]itatem, v[er]o de his
p[ro]p[ri]a quia v[er]itatem p[ro]p[ri]a, p[ro]p[ri]a
intimabo.

VLATIS LAVS igitur & Laur[us]
Dux Bohemie cum uxore sua Richinza
f[un]ctio Henrici comitis a monte 20
pallia ex p[ro]p[ri]o f[un]ctio dedit, d[omi]n[u]m
temporib[us] d[omi]n[u]m d[omi]n[u]m in p[ro]p[ri]o 70.
& eo amplius p[ro]p[ri]a habentia h[uius]
loco trans m[is]it. Insuper scintillam ar
gentum 7. marchas approp[ri]o
Abbat[is] Ulrico dono dedit.
Sophia dux[is] Moravie soror Richin
ze ux[or] Othonis Ducis dedit v[er]o

capitulum: salmaceum, album, 12 polia
 & marchas argenti alijs par phra
 Capsum Eburneum &c.

Ista omnia cum sorore Richinda re
 fectorium Fructum Barbalorum cum
 dormitorio proprio sumptu a fanda
 mentis obtinuit & omibz bonis qui
 locum tum suis prioribz implevit.

DE BOLELLAO DUCE eius uxore.

Bolellaus Dux Bohemiae Cappam
 nigram albas boias habentem mixtus
 misit in auro argenteo pectus & nares
 in multiplicibz & diuersis preciosi
 metallis vltz plusq; septuaginta
 marcas hinc monasterio antebat.
 Salome uxor eius solam auream dias
 albas & feris fustas, vltimam
 gentem & marcas adprehensam
 misit. Seruicium Eburneum auro in
 signatum mantellum suum rubrum
 ad cappam auri friso decorationem
 Alim, etiam mantellum ad casulam
 totum auro intertextum nungu auri
 friso (bridinge gold) auri
 concolatum inferius lumbum rubrum
 habentem secundum motum gentis illius
 auro instillationem tria dorsalia (mest
 grändes) minus serico limbo vltimam
 datam, non albis lumbis plenum: totum
 rubrum albis fulgus plenum. Dignis ista

Infusa Salome polonica Di. 1774
 in hunc autem me hinc loco propositum
 N. quod Abbas fuerit huius
 rustici Zisinfabensis q. hinc librum
 scripsit. per nunciatos suos & ad hunc
 hunc sanctae Dei amicitia transmissa
 dona: Maximianus Gaudi Steigman pro
 to martiris cum late lavibus & un
 guibus absq. faciem pulvere & alius
 reliquis sacrorum nonaginta: inter
 quas precipue continet magna pars
 S. crucis: Deus S. Joannis Baptista
 Deus S. paucorum: deus S. Cecilia
 & Insuper centum libras argenti
 unam castellum cum acervi thessali
 decorata: Crisma autem plusq.
 4 marchas aut pondus habentem
 cubitum argenteum decoratum
 unum argenteum decoratum: Item
 6 marchas appendendum: Solum autem
 decoratum. Unum perpendiculum
 vel lingulum, unam Dalmaticam
 autem pro totius contortas quinquaginta
 vel plus marcarum scilicet ha
 bentem unum saltem nigrum autem
 insignitum, unam cappam vel
 faciem autem contortam, quae duo
 20 marcarum possint habere pretium
 Unum dorsale q. feris contortis unum
 ferinum Ebrium: Unum cristallinum

S. Stultum
 arm. in
 f. i. librum
 pauli in
 g. f. f.

f. g. g.

Alterum fuit equos duos navi
 minus duos pellos una cumam.
 alterum triginta in Mitra episcopi
 cum chirothecis: infus, quatuor clavus
 & tria pulchra cum alijs non insignibus
 Haec omnia ad nos infus per multum
 Aurarii patia salua sunt. Vixit
 per circumspectos latrones & interea
 venerunt. Monasterio vero id est
 monasterio palatini nonnulli cum
 scriptis: non desunt, & non fapote
 quae ambo ob suis magnitudinem
 quoniam dico. Et ad huc portanda
 vis possunt sufficere cum alijs rebus
 quae adhuc sibi sunt in qua
 remanent.

15 TA TR ES DEO DILECTAE SORO

285 ad ornandum istius loci, con-
venerunt in unum plures ita dicti
ornamentis facies templi coronis ad
reis, argenteis cristallis obisaneis
gemmis & maximo in priceis vestimen-
tis. Ex his maxime per q. v. in
et vestiti fuerunt, ut supra per
Austriacorum antiquorum, per consuetudi-
nem nostram artificiorum: alijs dictis
necessitatibus committatur. Reliqua ad
hunc manent intacta.

hmo manent intacta. Erkerbo
Do Thave
A Wezchoru & Adelberto do Grönus Lün Dingon
old conno ambicini Jextoren Erkerbo
Do Thave Dingon con felys Juis & alys

Julius Wokza & filij oij Kiedy
brod Leitzardu

Item in Bohemia Meginhartus pra
positus Episcopus post alia inausciosa
inimicula Capellanum regium in finibus
suis aliarumque istiusmodi in
Constantinopolitum Imperatorem sibi in
itinere Hierosolymitanum donata
tradidit cruciatum cum iaculo an
nem 7. uncias adpondente & totum
voligas plumam: tresque stolas cum fano
ribus cum contextis cum alijs domis
misit. Quae omnia a Sacerdote eius Ioan
ne multum nobis ablata sunt sed
per Cardinalem Deditianum vulgo Dicit
(voin) Romanae ecclesiae & Meginhartum
Archiepiscopum: in quo & Lutharium proppi
coatus multum in iusto ablata: post multa
certamina: post multa laboriosa & nimis
periculosa itinera ut potest in terra alie
na per nos & Othonem nostrum monasterium
sunt recepta.

5. *Sektihrana* quaedam mihet schana ex Bo-
hemia inter alia dona Austriacis magnam
ex lana contemptam ministrata & Caroli
imaginem insignitum hunc misit Regi-
noe calorem. Cappa croci coloris illius
preciosi generis quod vulgo samata ap-
pellatur à teutonibus

et innumeris rebus deonibus fribus ac
omnibus gladiis et ceteris admodum alijs decessis
pallijs dedit nobis multa donaria a no
bis deus et cetera.

Bihitt quidam multum de polonia
salome videlicet premissis et ceteris
argenteis gemmarum decessibus misit
inter alia dona primum duxillum .2.
calicem .3. casulam et stolum albam
et alia quod.

DE TETTINGET

Laudoldus miles luitoldi comitis et filij
eius Laudoldus postea apud nos neomagus
factus dedit apud Beringsstetum unum
mansum: Aringstingerum unum mansum:
in Thoringen et mansum: in Colbere
unum mansum: et inigora apud Nussin
burgum: iuxta Stabbecha unum mansum
Strophbach dimidion mansum & 5
ingora

Rathus de Genckingen frater noster Genckinge
miles canonicus comitis in treuila et ceteris
to cum uxore & duobus filiis Conradus
& Eberhardus ex huius mundi naufragio
nunc evasit. prout in scriptis
divisidionis scribit mansum ad Willmu
dingen & tres mansus in monte Colbere
ubi modo magnam poveriam est conspiciam

et per se magnamque partem in Henrico
collocare dedit & quasi in suam eandem manum
vinctis, receptis frequentibusque assidue
namque hinc comobis tradidit.

Ger: miles Liitholdi comitis in mense
apud Collocare consilium dedit partem
vini ingeri.

Liitholdus noster monachus miles
Liitholdi comitis media aetate de nordin

Hier. 51. Balylonis fugit, tresque manus ad
Nüninhausen melleo suos & partem
iuxta curiam nostram in eadem dille
Litum dedit: Statimque multato habili
Mach. 11. famulari: suscepit Regem Domini

Adelbertus miles Liitholdi comitis in
eodem loco 6. dierum dedit.

Volpertus Frater noster miles Liitholdi
comitis in principibus aetatis flore man

Sündelfing sum ad Sündelfingen: postea ad Nün
Solindin hinhausen commutationem dedit
tunc,

Quirchardus quidam unum mansum
per nos Nüninhausen iuxta manum Sti
bichardus distans ad sinistram partem
viam quae de Nüninhausen ad Ennin
gon ducit, nobis dedit: & in hi pro
solimite ad Thimre ad cohytra de
vulturnis, ut credimus commutationem.

S E C U N D U S

de altera parte eiusdem die Her-
mūs de Herminhagen miles Luitboldi
Comitis dedit unum mansum in loco
qui ab hominibus tunc temporis inco-
lato hunc locum, vocatur Wengelais

EBERHARDVS de VRAHA miles
Canonis Comitis dedit unum mansum
in villa Colbere dita.

Luitboldus Frater noster miles Cano-
nis Comitis ob instantiam suam a Wern-
hero Comite excohibitus sicq[ue] Virga su-
avis Bernon Dominus dei introire coact[us] Esua
cap. 10
ad Hüninhusen & ad Colbere villam
& duos mansus

LEINRICVS miles Luitboldi filius
dedit unum mansum ad Bettinge

QUALTER de Bettingen miles Walth-
Luitboldi Comitis iuxta montem de Betting-
Colbere in vallon[em] quæ dicitur Oth-
muth dedit pratum migrum Walth-
de Betting-
gen.

Othmuth de Cretinbach dedit plus
quam unum mansum.

DIETWEIR & ZVDEWIG Fra-
tres de Rieth in eadem villa dade-
runt unum mansum.

Ein der
Kolberg
Johann 4

GISELA in Hiltinis Wyllarh
bera propaxione orta dedit duos
mansus in villa COLBERG in
patu cum adiacente sylva Brin
boldt nominata

BERHARDVS PRÆSBYTER
de Eyckstom apud Neu in husem
duos mansus dedit quos a milibz
CROONIS comitis .9. libris ar
genti emit.

ERNSTVS noster Monachus
Luitoldi Comitis milis cum duo
bz filijs suis ager monachis Adel
bro & Herimanno, dedit unum in
Bruto & Herimanno, dedit unum in

Rutebrigen: unum ad RUTELINGEN &
& Erningen: 4. mansus ad ERNIGEN. Ad
Tharlingen: 4. mansus: Ad Gutin

Tharlingen: unum mansum: Ad Romanis
hoh unum mansum: Ad Romans
bach duos mansus & dimidium. In
Rumelsspuß. bach duos mansus & dimidium. In

montr Achabrin unum mansum.
Ad Ottingen: 4. mansus. Ex his
unus mansus apud Ottingen est

mutatus pro alio mansu apud Uppti
gen.

WALTERVS miles Luitoldi Co
mitis dedit dimidium mansum

A Welfgisingen, & dñm. mansum
 Welfendis habdam iuxta Stephani filium
 V D A L H A R T miles Lüttholsternitis
 dedit dimidium mansum in eodem loca.
 A D E L B E R T V S Kayb de Hohenstein
 master monachis Lüttholsternitis mi. ^{Ore & de}
 lor assumpto aggero patre & Gottha ^{Ernst von}
 matre sua: Cum Otto a dedit monachis ^{Hohenstein}
 solus Otto & quatuor annos pmanse ^{die spath}
 in sua de conuersione. Hic dedit .4. ^{kenne}
 partem ecclie .4. mansus in Mulching
 & dimidium mansum in plathingen

Ab hoc Adelbert Kayb domerunt
 & progeneri sunt: G E O R G Kayb: Simon
 Kayb: Haues Michel Kayb & Ulrich
 huius nominis Johannes Kayb, cuius
 filij & heredes spathij sunt hodie
 dicti: qui omnes simul hanc sciam ha-
 bent hoc in canobio: ut videtur.

A L B E R T V S (C L E R I C V S de Mulching
 dedit hunc mansum in eodem Vico & ^{Abarty}
 quatuor partem ecclie ad Blidolfis huse ^{denulden}
 C. hodie Blidolfis huse) unum mansum ^{chary}
 hic in dñm. mansum in monachum
 promotus 17. kal: July Viam unum
 in Carnis ingressus est.

LIBER.

VOLCKMARUS Frater noster Cuius
Comitis mihi voluit Asylon eximia pul
critudinis sed nimis crudelitatis prior
a pressing: Quando fuerunt verba
propheta mirantis Ego sexiam viam
transieris a civitate apud ut
ipso fuerunt prius oculis sub alas
Dri GENETRICIS tunc ad Asylon se
cit Confugium & ad Augustringam
Dedit unum mansum pro Reconci
tione pro inimicis collatum.

VOLPERTVS miles Cuius Comi
tis apud Ohnfridingen (vulgo Offer
tringen) dedit .5. ingera.

BERNHARDVS de Dettunge
miles Cuius Comitis ad Hile
con dedit .2. manus, qui in

CONCAMBIO dati sunt ad ecclesi
am apud Tettingen, pro dimidio
mansu apud ENNINGEN positam
Heng vltor salarie dedit .8.

Uncias auri & lapidum pro iis
multitudinem corporum & sanctorum
Civem ornandam de Hierosolymis
allatam.

ELBIERA soror nostra ex mi
nisterialibus Luitoldi Comitis apud

in praeconio dedit unum CRATEM fontem
in se continentem cum portico unam
magnum HUDAM quia appellatur
Barrius Huba.

RUSTAIN fratrem nostrum multum
fidei apud Cismigon dedit unum mun
sum & HILTRUBIS dedit unum
mansum ad Wittenbisen. &c.

Hiltrubis
de Witten
Guten

HAC EST FUNDATIO, DEDI
CATIO, CONSECRATIO, EXTRUCTIO
& Dotatio Carrobij Lini fabricae ad
aquam duplicem positi & edificati,
quod nunc regaliter principe dignis
habitationibus & domiciliis & testis
superbis splendat & promineat.

CONCLU
Sio

ABBAS . N . MICHAEL NOMINE
ditus tanto splendore, Amplitudine
& sumptu magnifico Illustrem posui
& extruere fecit non domum solum sed
AREAM principe dignam: ut si REX
aut Caesar ipse, vel PONTIFEX ROMANUS
eo perveniret, posset ipsam hospitio
& domicilio tam splendido & sumptu
se excipere, & pro dignitate tractare.
Quoniam domicilium illustre & plane Ro
gium absolutum & extructum est: Anno
Domini Millesimo Sexcentesimo.

Druckhaus
Caro in
Kloster zu
Jensfelden
am 1600
verfertigt
worden

Laus sit. VNONI Comiti Fratri
Cui FUNDATORIS Ancestrantur
Gloria non ullis interitura diebus
Dida Michaeli q Renouator erat
Cenobium fatis renouavit pluribus anxie
Fontibus: irrisquis prata rigantibus

FINIS.

Nr. 2192 Ausgang: 1985

I. Schäden:

II. Behandlung:

